

Pro gradu-tutkielma

**Ympäristöhankkeet Keski-Suomessa
– Euroopan Unionin rahoitusinstrumenttien
vaikuttavuuden vertailu**

Pia Asikainen

Jyväskylän yliopisto
Bio- ja ympäristötieteiden laitos

Ympäristötieteet

25.1.2008

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO, Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta

Bio- ja ympäristötieteiden laitos
Ympäristötieteet

ASIKAINEN PIA, K.: EU-rahoitteiset ympäristöhankkeet Keski-Suomessa
– Euroopan Unionin rahoitusinstrumenttien vaikuttavuuden
vertailua

Pro gradu: 20 s. + liitteet

Työn ohjaajat: Professori Markku Kuitunen, FM Kimmo Jalava

Tarkastajat: Professori Markku Kuitunen, FT Timo Ålander

Tammikuu 2008

Hakusanat: Euroopan aluekehitysrahasto, Euroopan sosiaalirahasto, RIAM

TIIVISTELMÄ

Tutkimuksessa tarkasteltiin Euroopan Unionin kahden rahoitusinstrumentin, Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) sekä Euroopan sosiaalirahaston (ESR) vaikuttavuutta Keski-Suomen ympäristökeskuksen kautta rahoitusta saaneiden ympäristöhankkeiden avulla. Vuosina 1994-2006 toteutettuja hankkeita oli aineistossa yhteensä 608, joista valittiin tutkimusotokseen yhteensä kuusikymmentä hanketta, kolmekymmentä hanketta kummastakin rahastosta. Hankkeiden ympäristö- ja sosiaaliset vaikutukset pisteytettiin erikseen Rapid Impact Assessment Matrix (RIAM)-menetelmällä. Pisteytys toteutettiin asiantuntijapaneelissa, johon osallistui neljä henkilöä ympäristö- ja yhteiskuntatieteen aloilta. Arvioinnin pohjana käytettiin muun muassa rahoitushakemuksista koottuja hankesittelyjä. Kaikkien hankkeiden ympäristövaikutusten arviointi ei tällä menetelmällä ollut mahdollista. Eri rahastojen hankkeita tarkasteltiin tulosten käsittelyssä erikseen.

RIAM-pisteytyksessä kummankin rahaston hankkeet saivat poikkeuksetta positiiviset pisteet sosiaalisten vaikutusten osalta. Ympäristövaikutuksiltaan Euroopan aluekehitysrahaston hankkeista 20 oli positiivisia, kolme negatiivisia ja seitsemän neutraaleja. Euroopan sosiaalirahaston hankkeista 19 sai ympäristövaikutuksistaan positiiviset pisteet, kolme negatiiviset ja kahdeksan neutraalit. Hanketyypeittäin tarkasteltuna jätehuoltohankkeet olivat kummassakin rahoitusinstrumentissa ympäristölle edullisimmat, Euroopan sosiaalirahaston hankkeissa myös ympäristönhoitohankkeet saivat yhtä hyvät YVA-pisteet.

Hankkeiden saamissa pisteissä on nähtävissä Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston erilaiset tavoitteet ja siten erityyppiset hankkeet. EAKR painottaa alueellisesti laajempaa kehitystä ja vaikutukset ulottuvat laajemmalle, kun taas ESR-hankkeet ovat pienempiä, työllistämiseen tähtäviä hankkeita.

UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ, Faculty of Science

Department of Biological and Environmental Science
Environmental Sciences

ASIKAINEN PIA, K.:

Master of Science Thesis: 20 p. + appendices

Supervisors: Professor Markku Kuitunen, MSc Kimmo Jalava

Inspectors: Professor Markku Kuitunen, PhD Timo Ålander

January 2008

Key Words: European Regional Development Fund, European Social Fund, RIAM

ABSTRACT

This study researches the effectiveness of two European Cohesion Funding Organisations, European Regional Development Fund (ERDF) and European Social Fund (ESF). The data consists of 608 projects which received funding from Central Finland Regional Environmental Centre in 1994-2006. This sample includes 60 cases, 30 from each fund. The environmental and social impacts were scored with Rapid Impact Assessment Matrix (RIAM) -method. The scoring was done in an expert panel which consisted of four persons with backgrounds on environmental and social sciences. The scoring was based on summaries from funding applications. All of the cases were not possible to assess with this method. The results of each fund were reviewed separately.

All the projects of both funds received positive scores on social impacts. The cases of European Regional Development Fund received environmental scores as follows: 20 had positive, three negative and seven neutral environmental impacts. Correspondingly, 19 of the cases of European Social Fund had positive, three negative and eight neutral environmental impacts. The projects for waste management seemed to have the most positive environmental impacts in both funds, but among the projects of ESF also the small environmental protection cases received as high scores as waste management.

The scores projects received present the different objects of ERDF and ESF. They also have quite different range of the projects. ERDF emphasizes development of wider area and the impacts are broader. On the other hand, the cases of ESF are smaller-range and aim mainly at employment.

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	5
2. EUROOPAN UNIONIN RAKENNERAHASTOISTA	6
3. AINEISTO JA MENETELMÄT	7
3.1. Aineisto	7
3.2. RIAM-menetelmä	8
4. TULOKSET	10
4.1. EAKR- hankkeet.....	10
4.2. ESR- hankkeet.....	13
5. TULOSTEN ARVIOINTI	16
5.1. EAKR-hankkeet	16
5.2. ESR-hankkeet.....	17
5.3. RIAM-menetelmä	17
6. JOHTOPÄÄTÖKSET	18
KIRJALLISUUS	20
LIITE 1. EAKR-hankkeiden yhteenvedot 1995-1999	21
LIITE 2. EAKR-hankkeiden yhteenvedot 2000-2006	28
LIITE 3. ESR-hankkeiden yhteenvedot 2000-2006.....	35
LIITE 4. EAKR-hankkeiden RIAM-pisteet, rahoitusosuudet, paikkakunta ja hanketyyppi	42
LIITE 5. ESR-hankkeiden RIAM-pisteet, rahoitusosuudet, paikkakunta ja hanketyyppi. .	43

1. JOHDANTO

Ympäristön huomioon ottaminen kuuluu nykyään lähes jokaisen projektin ja hankkeen periaatteisiin. Ympäristönsuojelua edistetään ympäristölainsäädännön lisäksi monenlaisilla taloudellisilla ohjauskeinoilla. Hiltunen (2004) määrittelee taloudelliset ohjauskeinot käsittämään keinot, joilla pyritään parantamaan toimintaa siten, että ympäristöön kohdistuvat haitalliset ulkoisvaikutukset tulevat paremmin huomioituksi. Taloudellisiin ohjauskeinoihin tämän laajan määritelmän mukaan kuuluvat siis esimerkiksi ympäristöperusteiset verot, haittamaksut ja tuet sekä erilaiset vapaaehtoiset sopimukset. Suomessa käytetään näitä keinoja monipuolisesti, mutta ympäristönsuojelun taloudellisten ohjauskeinojen ongelmana on se, että niillä pyritään edistämään useita erilaisia tavoitteita samanaikaisesti (Hiltunen 2004). Tämä ongelma on nähtävissä Euroopan Unionin rahastoissakin; pääperiaatteena on alueiden välisen tasa-arvon edistäminen ja samalla ympäristöarvojen huomioon ottaminen. Joskus tavoitteet voivat olla ristiriidassa keskenään.

Keski-Suomen maakuntasuunnitelmassa (Keski-Suomen maakuntaneuvosto 2005) asetetaan maakunnan tulevan kehityksen painopisteiksi yritystoiminnan tukemisen ja kestävän kehityksen periaatteiden noudattamisen. Maakuntasuunnitelman lisäksi myös muiden tahojen tulevaisuuden linjaukset aina Euroopan Unionin ja valtioneuvoston tavoitteista lähtien pitävät sisällään vaatimuksen ympäristönäkökohtien huomioon ottamisesta. Keski-Suomen ympäristökeskuksen kautta Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitusta hakevien hankkeiden negatiivisia ympäristö- ja sosiaalisia vaikutuksia pyritään näiden periaatteiden mukaisesti kartoittamaan ja ennaltaehkäisemään. Työkaluina toimivat rahoitushakemukseen sisällytettävä ympäristövaikutusten arviointilomake ja YVA-tiimin lausunnot hankkeen ympäristövaikutuksista. Euroopan sosiaalirahaston hankkeiden ympäristövaikutuksia ei arvioida erikseen, mutta niihinkin pätee kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen.

Tämän tutkimuksen tavoite on tarkastella kahden Euroopan Unionin rahoitusinstrumentin, Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston vaikuttavuutta Keski-Suomen ympäristökeskuksen kautta toteutetuissa hankkeissa. Vaikuttavuutta tarkastellaan vain ympäristötavoitteiden (joihin tässä lasketaan kuuluvaksi myös ihmisiin kohdistuvat vaikutukset) saavuttamisen kannalta, tutkimuksessa ei oteta kantaa rahoitusinstrumenttien muihin tavoitteisiin. Tutkimuksen keskeiset tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia ovat Keski-Suomen ympäristökeskuksen rahoittamien hankkeiden ympäristö- ja sosiaaliset vaikutukset?

2. Onko eri rahoitusinstrumenttien ympäristö- ja sosiaalisissa vaikutuksissa eroja?

Tutkimuksen toisessa luvussa kerrotaan Euroopan Unionin rakennerahastojen pääperiaatteista, kolmannessa luvussa esitellään käytetty aineisto ja tutkimusmenetelmät. Luvuissa 4 ja 5 esitellään ja arvioidaan saatuja tuloksia ja luvussa 6 kerrotaan keskeisimmät johtopäätökset.

2. EUROOPAN UNIONIN RAKENNERAHASTOISTA

Euroopan Unionin perustamissopimuksen artiklan 158 mukaan yhteisö pyrkii ”erityisesti vähentämään alueiden välisiä kehityseroja sekä muita heikommassa asemassa olevien alueiden tai saarien jälkeenjääneisyyttä, maaseutu mukaan luettuna” (Euroopan Unioni 2002). Tätä pyrkimystä toteutetaan muun muassa rakennerahastojen avulla, joita ovat Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto (ESR), Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto (EMOTR) sekä kalatalouden ohjauksen rahoitusväline (KOR). Uudella, vuodesta 2007 alkaneella ohjelmakaudella EMOTR sekä KOR korvataan Koheesiorahastolla (KR).

Euroopan aluekehitysrahaston periaatteena on pyrkiä edistämään taloudellisen toiminnan sopusointuista, tasapainoista ja kestävästä kehitystä, korkeaa kilpailukykyä ja työllisyyttä, miesten ja naisten välistä tasa-arvoa sekä ympäristön suojelun korkeaa tasoa (Euroopan Unioni 1999a). Euroopan sosiaalirahasto pyrkii tukemaan työllisyyttä kehittämällä osaamista ja tukemalla yrittäjyyttä ja henkilöstön koulutusta (Euroopan Unioni 1999b).

Rakennerahastojen varat kanavoidaan erilaisten tavoiteohjelmien ja yhteisöaloitteiden kautta itse hankkeille. Rahoituksen saadakseen hankkeella on oltava myös muita julkisia ja yksityisiä rahoituslähteitä. Kaudella 1995-1999 tavoiteohjelmia oli seitsemän: tavoitteet 1, 2, 3, 4, 5a, 5b ja 6, joista Keski-Suomessa toteutettiin tavoiteohjelmia 2, 5b ja 6. Tavoite 2-ohjelma pyrki tällöin lisäämään työpaikkoja, monipuolistamaan tuotantorakenteita sekä parantamaan yritysten kilpailukykyä ja työvoiman osaamista. Tavoite 5b-ohjelma kohdistui maaseutuvaltaisille alueille, joilla pyrittiin laajentamaan osaamista ja erityisesti pk-yritysten sekä maatilojen toimintaedellytyksiä. Tavoite 6-alueet olivat erittäin harvaan asuttuja, ja niissä pyrittiin vahvistamaan taloutta ja siten parantaa työllistymismahdollisuuksia. Kaudella 2000-2006 tavoiteohjelmien määrää vähennettiin kolmeen: tavoite 1-ohjelma tuki kehityksessä jälkeen

jääneitä alueita ja niiden rakenteellista uudistumista, tavoite 2-ohjelma tuki rakenteellisista ongelmista kärsivien alueiden taloudellista ja sosiaalista uudistumista ja tavoite 3-ohjelma pyrki torjumaan työttömyyttä, lisäämään työllistymistä sekä kehittämään osaamista (Euroopan Unioni 1999b, Opetusministeriö 2007, Sisäasiainministeriö 2007).

Tavoiteohjelmien periaatteita tarkennetaan vielä jakamalla ohjelmat toimintalinjoihin ja edelleen toimenpidekokonaisuuksiin. Rahoitettavien hankkeiden tulee noudattaa näitä periaatteita ja soveltaa jonkin toimenpidekokonaisuuden alle. Vaatimuksena on lisäksi, että hanke noudattaa kestävän kehityksen ja tasa-arvon periaatteita (Sisäasiainministeriö 1999).

3. AINEISTO JA MENETELMÄT

3.1. Aineisto

Tutkimuksen aineistona käytettiin Keski-Suomen ympäristökeskuksen kautta Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahastosta (ESR) rahoitusta saaneita, vuoden 2006 loppuun mennessä loppuun saatettuja hankkeita. EAKR- aineisto oli kahdelta ensimmäiseltä ohjelmakaudelta (1994-1999 ja 2000-2006), ESR- aineistoa Keski-Suomen ympäristökeskuksessa oli vain jälkimmäiseltä ohjelmakaudelta. Aineistossa oli yhteensä 123 EAKR- hanketta ja 485 ESR- hanketta. Rahoitusmäärät jakautuivat seuraavasti; EAKR- rahoitusta käytettiin kahdella kaudella yhteensä noin 7,9 miljoonaa euroa (Fimos-rekisteri), ESR- rahoitusta puolestaan jälkimmäisellä kaudella noin 2,3 miljoonaa euroa (ESR-projektien vuosiraportit).

Hankkeista valittiin kolmenkymmenen hankkeen otos satunnaistetulla systemaattisella otannalla kummastakin rahoitusinstrumentista. Jokaisesta otokseen valitusta hankkeesta tehtiin lyhyt yhteenveto käyttäen aineistona rahoitushakemuksia, Keski-Suomen ympäristökeskuksen EU-tiimin lausuntoja (ensimmäisellä ohjelmakaudella Keski-Suomen ympäristö- ja tasa-arvoryhmän lausunnot) sekä mahdollisia hankevastaavan arviointeja ympäristövaikutuksista. Näiden yhteenvetojen pohjalta suoritettiin RIAM-pisteytys erikseen hankkeiden ympäristö- ja sosiaalisille vaikutuksille.

Hankkeiden luonne riippui paljolti rahoitusinstrumentista; onhan rahastojen rahoituksen myöntämisperusteissa eroja. EAKR- hankkeet olivat luonteeltaan laajempia, alueellisesti vaikuttavia, esimerkiksi vesi- tai jätehuoltohankkeita; ESR- hankkeet puolestaan pienemmän mittakaavan rakennus- tai kunnostushankkeita. Hankkeista tehdyt yhteenvedot löytyvät liitteistä 1-3.

3.2. RIAM-menetelmä

Hankkeiden arvioinnissa käytettiin RIAM- menetelmää (Rapid Impact Assessment Matrix). RIAM on alun perin kehitetty objektiiviseksi työkaluksi YVA- menettelyn eri vaihtoehtojen vertailuun (Pastakia & Jensen 1998). RIAM-menetelmää on sovellettu myös hankkeiden ja ohjelmien väliseen vertailuun (Jalava 2003, Tiihonen 2006, Kuitunen ym. 2007). Kuitusen ym. (2007) tutkimuksen mukaan menetelmä sopii hyvinkin erilaisten hankkeiden ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten arviointiin, joskin on huomattava, että arviointi on aina riippuvainen arvioinnin pohjana olevasta aineistosta ja itse arvioijista (Kuitunen ym. 2007). Vaikutusarvioinnin yhtenä ongelmakohtana voidaan pitää arvioinnin subjektiivisuutta, mutta subjektiivisuus voi Wilkinsin (2003) mukaan olla myös etu vaikutusarvioinnissa, kun toimijoiden mielipiteet kehittyvät keskustelun edetessä (Wilkins 2003). RIAM-menetelmässä pyritään vähentämään subjektiivisuuden haittoja käyttämällä arviointipaneelia, joka koostuu eri alojen asiantuntijoista. Menetelmän etuna on se, että lopullisiin pisteisiin päädytään keskustelun kautta, jolloin paneelin jäsenten henkilökohtaiset painotukset lievenevät ja menetelmän avulla saadaan siten subjektiivisuuden hyvät puolet esille. Arvioinnissa keskitytään kaikkien kriteerien osalta suurimpiin ja selkeimpiin vaikutuksiin, vaikka hankkeilla voi olla useita pieniä, jopa päinvastaisiakin vaikutuksia ympäristöön tai ihmisiin. Esimerkiksi jätekatoksen rakentamishankkeessa katsottiin hankkeen jätteiden kierrätystä tehostavan vaikutuksen olleen merkittävämpi kuin rakentamisesta aiheutuvien negatiivisten ympäristövaikutusten.

Menetelmässä tarkastellaan jokaisen hankkeen osalta viittä kriteeriä, jotka jakautuvat A- ja B-kriteereihin. A-kriteereissä määritellään hankkeen vaikutusten merkittävyys ja laajuus, B-kriteereissä vaikutusten pysyvyys, palautuvuus ja kumulatiivisuus (Pastakia & Jensen 1998). Kriteerit pisteytettiin taulukon 3.1. mukaisesti.

Taulukko 3.1. Kriteerien pisteytys (Pastakia & Jensen 1998, Jalava 2003)

Kriteeri	Pisteet	Kuvaus
A1 Vaikutusten laajuus	4	Kansallinen tai kansainvälinen merkittävyys. Vaikutusalueena lähes koko Suomi tai vaikutuskohde kansallisesti tai kansainvälisesti merkittäväksi tunnistettu, esim. harvinaisuutensa vuoksi.
	3	Alueellinen merkittävyys. Vaikutusalueena maakunta tai useita maakuntia, tai vaikutuskohde alueellisesti merkittävä.
	2	Paikallinen merkittävyys. Useita paikallisia vaikutuskohteita tai vaikutusalue selkeästi laajempi kuin yksittäinen paikka, esim. kaupunki tai maakunnan osa.

	1	Vain paikallinen merkittävyys. Vaikutus kohdistuu yksittäiseen paikkaan, esim. kylä.
	0	Ei maantieteellistä tai tunnustettua merkitystä.
A2 Vaikutusten merkittävyys	3	Suuri positiivinen vaikutus.
	2	Merkittävä parannus vallitsevaan tilanteeseen.
	1	Parannus vallitsevaan tilanteeseen.
	0	Ei muutosta.
	-1	Negatiivinen muutos vallitsevaan tilanteeseen.
	-2	Merkittävä haitta tai negatiivinen muutos.
	-3	Suuri negatiivinen vaikutus.
B1 Vaikutusten pysyvyys	3	Pysyvä vaikutus. Hanke tai vaikutuksellinen toiminta tarkoitettu pysyväksi. Esim. luontopolku, satama, viemärit, vesiputket, valvontatila.
	2	Väliaikainen vaikutus. Hanke tai vaikutuksellinen toiminta väliaikaista. Esim. ympäristökunnostushankkeet, korjausrakentaminen.
	1	Ei sovellettavissa.
B2 Vaikutusten palautuvuus	3	Palautumaton vaikutus. Hanke on palautumaton, jos alkuperäinen tila ei palaudu toiminnan loppumisen jälkeen tai hanke muuttaa ympäristöä pysyvästi (tai pitkäksi aikaa). Esim. rakennukset.
	2	Palautuva vaikutus. Vaikutus on palautuva, jos alkuperäinen tila palautuu vaikutuksellisen toiminnan loppumisen jälkeen. Esim. luontopolut, kunnostushankkeet, korjausrakentaminen (kunnostuksen tai korjaamisen jälkeen tämän toiminnan vaikutukset lakkaavat).
	1	Ei sovellettavissa.
B3 Vaikutusten kumulatiivisuus	3	Vaikutus kumulatiivinen. Hankkeella tai toiminnalla mahdollisia yhteisvaikutuksia muiden alueen toimintojen kanssa tai toiminnan omilla yksittäisillä vaikutuksilla kumulatiivisia tai synergistisiä vaikutuksia keskenään. Esim. melu, ilmansaasteet, päästöt vesistöihin ja maaperään.
	2	Vaikutukset yksittäisiä tai eivät kumulatiivisia.
	1	Ei sovellettavissa.

Kriteerien pisteet lasketaan yhteen seuraavasti, jolloin saadaan tulokseksi ns. ES-pisteet (Environmental Score):

$$(A1) \times (A2) = AT \quad (1)$$

$$(B1) + (B2) + (B3) = BT \quad (2)$$

$$(AT) \times (BT) = ES \quad (3)$$

ES- pistemäärien mukaan hankkeet voidaan luokitella yhteentoista luokkaan, jotka kuvaavat muutoksen suuntaa (positiivinen/negatiivinen) ja suuruutta (taulukko 3.2.).

Taulukko 3.2. ES- pisteiden luokittelu (Pastakia & Jensen 1998)

ES- pisteet	Luokka	Kuvaus
+72 → +108	+E	Suuri positiivinen muutos
+36 → +71	+D	Merkittävä positiivinen muutos
+19 → +35	+C	Kohtalainen positiivinen muutos
+10 → +18	+B	Positiivinen muutos
+1 → +9	+A	Lievä positiivinen muutos
0	N	Ei muutosta/ei sovellettavissa
-1 → -9	-A	Lievä negatiivinen muutos
-10 → -18	-B	Negatiivinen muutos
-19 → -35	-C	Kohtalainen negatiivinen muutos
-36 → -71	-D	Merkittävä negatiivinen muutos
-72 → -108	-E	Suuri negatiivinen muutos

Tässä tutkimuksessa arvioitiin hankkeiden ympäristö- ja ihmisvaikutukset erikseen. Nelihenkiseen asiantuntijajaneeliin kuuluivat ympäristötieteiden professori FT Markku Kuitunen, erikoistutkija YTL Pekka Hokkanen, jatko-opiskelija FM Kimmo Jalava sekä tutkielman tekijä. Arvioinneissa pyrittiin keskustelemalla löytämään yksimielisyys pisteytyksestä. Arvioinnit suoritettiin kahden päivän aikana maaliskuussa 2007.

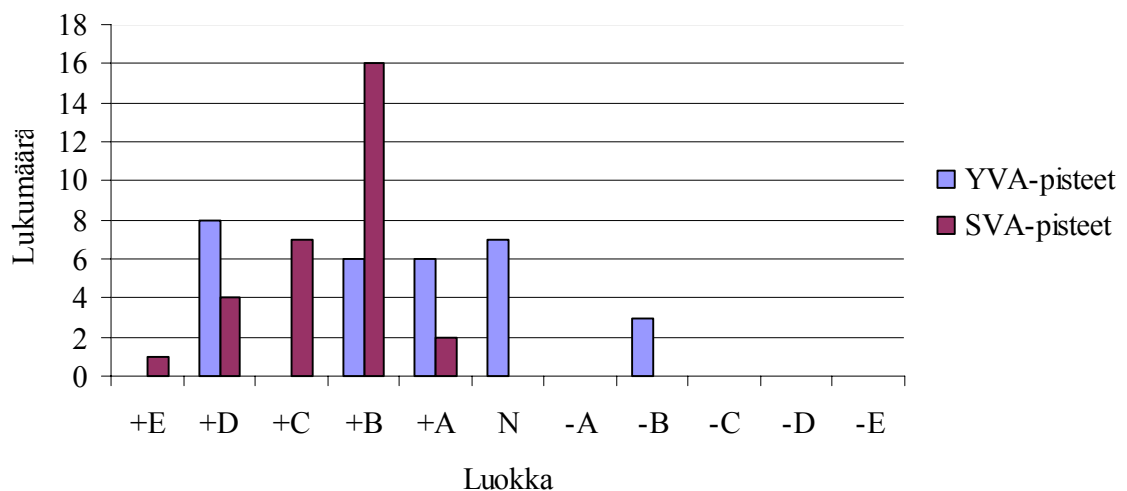
RIAM-pisteytyksen tulosten tilastollinen tarkastelu ja kuvaajiksi muokkaaminen tehtiin SPSS 13.0 for Windows-ohjelmistolla ja Microsoft Office Excel 2003-ohjelmalla. Ensimmäisen ohjelmakauden EAKR-hankkeiden rahoitusmäärät on muutettu markkamääräisistä euromääräisiksi kertoimella 5,94573 (Suomen pankkiyhdistys 2000). Spearmanin korrelaatiokerrointa käytettiin korrelaation testaamiseen, koska menetelmän oletukset eivät vaadi muuttujien olevan normaalisti jakautuneita. Useamman ryhmän välisessä vertailussa käytettiin Kruskal-Wallis χ^2 -testiä ja kahden ryhmän välillä Mannin-Whitneyn U-testiä. Tilastollisen merkitsevyyden rajana oli $p \leq 0,05$.

4. TULOKSET

4.1. EAKR- hankkeet

EAKR-hankkeet jakaantuivat RIAM-luokkiin kuvan 4.1. mukaisesti. Hankkeiden sosiaaliset vaikutukset ovat poikkeuksetta positiivisia, yhden hankkeen (PALVA-hanke,

kts. liite) sosiaalisissa vaikutuksissa on jopa suuri positiivinen muutos. Merkittävä positiivinen ympäristövaikutusten muutos on saatu aikaan kahdeksassa hankkeessa (27 %). 12 hankkeessa (40 %) ympäristövaikutusten muutos oli positiivinen tai lievästi positiivinen. Ympäristövaikutuksiltaan hankkeista seitsemän (23 %) on neutraaleja (selvitys- tai kehityshankkeita) ja kolme (10 %) negatiivisia (kaksi satamahanketta ja vesihuoltohanke). Myös ES-pisteiden keskiarvot erosivat selvästi; YVA-pisteiden keskiarvo oli +14,6 (pisteet vaihtelivat -18 ja +54 välillä), kun taas SVA-pisteiden keskiarvo oli +22,3 (vaihteluväli +8... +72).

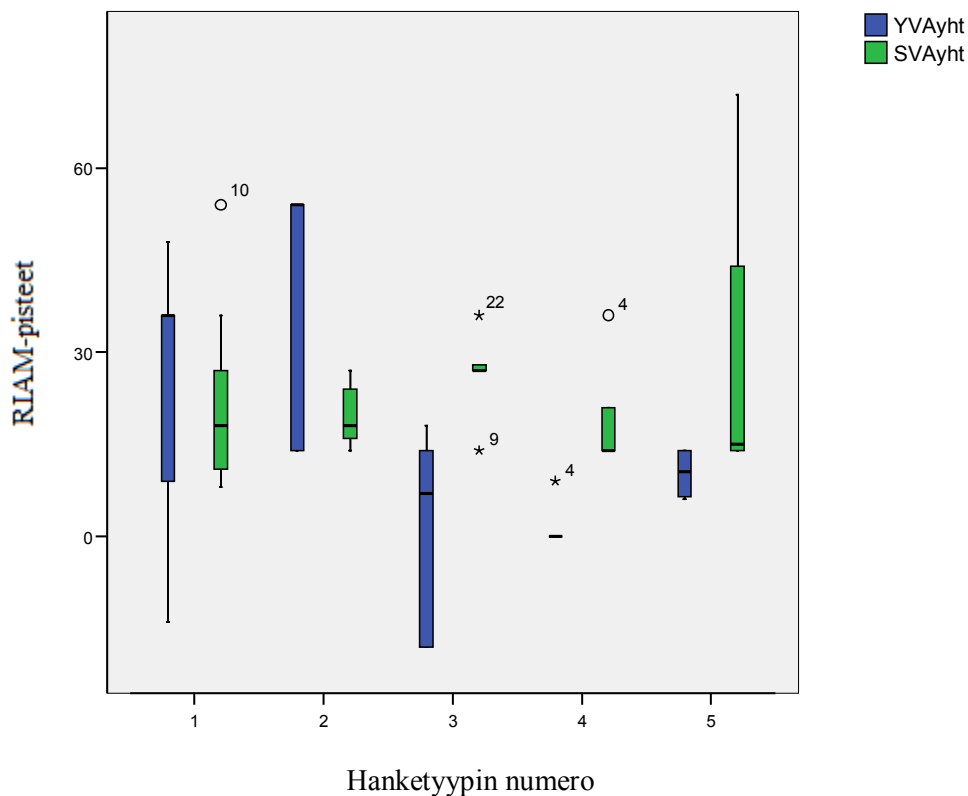
Kuva 4.1. EAKR-hankkeiden jakaantuminen RIAM-luokkiin

Hankkeet jaettiin tarkempaa tarkastelua varten viiteen hanketyyppiin seuraavasti:

1. Vesihuolto, 8 hanketta
2. Jätehuolto, 5 hanketta
3. Rakennus tai rakennusten kunnostus, 5 hanketta
4. Selvitys- tai kehitystyö, 8 hanketta
5. Ympäristöhoito, 4 hanketta

Jokaisesta hanketyypistä laskettiin RIAM-pisteiden keskiarvot ja hajonnat erikseen YVA-pisteille ja SVA-pisteille. Kruskal-Wallis testillä testattiin, onko hanketyypillä vaikutusta hankkeen saamiin pisteisiin. Hanketyypeittäin RIAM-pisteiden keskiarvot vaihtelivat erityisesti ympäristövaikutusten suhteen (kuva 4.2). Selvitys- tai kehityshankkeiden (hanketyyppi 4) osalta tulosta ympäristövaikutuksista ei ole merkitty, sillä tämäntyyppisten hankkeiden ympäristövaikutusten arviointiin RIAM-menetelmä ei sovellu, jolloin yhtä (Äänekosken keskustan kehittäminen, kuvassa 4.2 hanke numero 4) vaille kaikki selvitys-

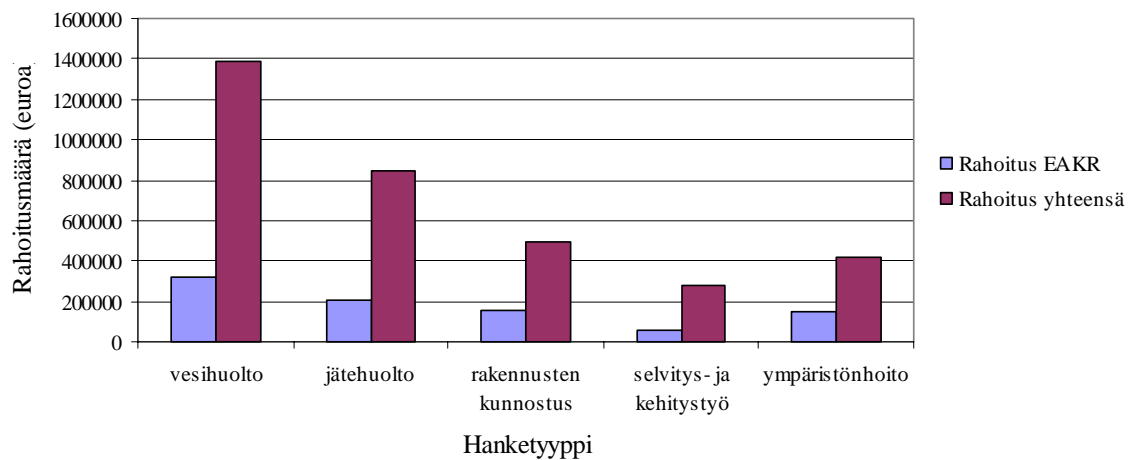
tai kehityshankkeet ovat saaneet pistemääräkseen nolla, eikä hanketyyppejä voi verrata muihin. Selvästi korkein keskiarvo oli ympäristövaikutusten osalta jätehuoltohankkeilla. Kruskal-Wallis testin mukaan YVA-pisteiden ja hanketyypin välillä oli tilastollisesti erittäin merkitsevä riippuvuus ($N=30$, $df=4$, $\chi^2=14,952$ $p=0,005$). YVA-pisteiden keskiarvot erosivat tilastollisesti merkitsevästi muiden, paitsi vesi- ja jätehuoltohankkeiden välillä (Mannin-Whitneyn U-testi, $Z=-1,497$, $p=0,134$, $n=13$). Sosiaalisten vaikutusten ja hanketyypin välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää riippuvuutta (Kruskal-Wallis testin, $N=30$, $df=40$, $\chi^2=0,076$, $p=0,147$).

Kuva 4.2. RIAM-pisteet hanketyypeittäin. X-akselilla hanketyypin numero, Y-akselilla hankkeiden saamat RIAM-pisteet. Siniset palkit kuvaavat YVA-pisteiden vaihtelua, vihreät SVA-pisteiden vaihtelua hanketyypeittäin. Keskiarvo on merkitty mustalla viivalla ja janat kuvaavat keskihajontaa siten, että puolet havainnoista sijoittuu paksumman palkin alueelle. Poikkeavat arvot ovat yli yhden keskihajonnan päässä keskiarvosta.

Hanketyypeistä vesihuollon hankkeet olivat keskimäärin kalleimpia sekä kokonaisrahoituksen, että EAKR-rahoituksen osuuden osalta. Vesihuollon hankkeiden kustannuksissa kuitenkin oli suurta vaihtelua; kalleimman hankkeen (Vehniän vesihuollon rakentaminen) kokonaiskustannukset olivat noin 5,3 miljoonaa euroa, joista EAKR rahoitti noin 1,1 miljoonaa euroa. Edullisin hanke (Karavaani Iso Miehen viemäröinti) maksoi noin

3800 euroa, josta EAKR:n osuus oli noin 1700 euroa. Hanketyypin ja kustannusten välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää korrelaatiota.

Kuva 5.3. Rahoitusmäärien keskiarvot hanketyypeittäin.

Tilastollisen tarkastelun tuloksena oli, että EAKR- hankkeissa rahoituksen määrä korreloi positiivisesti ES- pisteiden kanssa sosiaalisia vaikutuksia tarkastellessa (Spearmanin korrelaatiokerroin $r_s=0,476$, $N=30$, $p=0,017$), mutta ei ympäristövaikutuksien suhteen. Rahoitusmäärät laskettuna yhtä ES-pistettä kohti olivat taulukon 4.1. mukaisia. Keskiarvon laskentaan on otettu mukaan vain positiivisia ES-pisteitä saaneet hankkeet, sillä negatiiviset pistemäärät olisivat tässä tuottaneet virheen muuttamalla pisteen ”hintaa” edullisemmaksi. Hanketyypin suhteen ES-pistettä kohti lasketulla rahoitusmäärällä ei ollut tilastollisesti merkitsevää korrelaatiota.

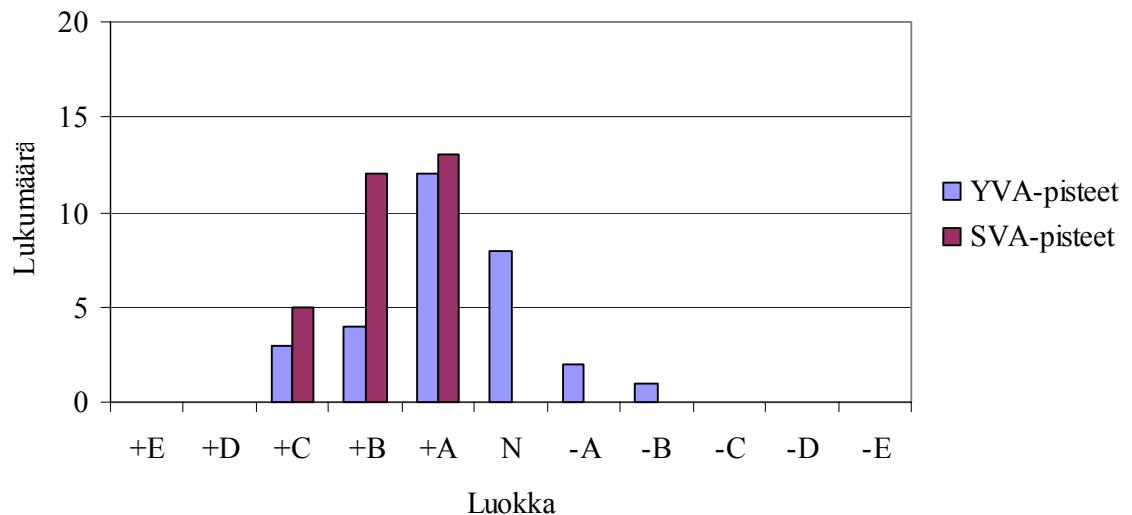
Taulukko 4.1. Rahoitus ES-pistettä kohti.

	Keskiarvo €
EAKR-rahoitus / YVA-piste	6345
EAKR-rahoitus / SVA-piste	8188
Kokonaisrahoitus / YVA-piste	24 230
Kokonaisrahoitus / SVA-piste	32 057

4.2. ESR- hankkeet

ESR-hankkeissa oli myös havaittavissa ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten eroavaisuus (kuva 4.4). Sosiaaliset vaikutukset arvioitiin positiivisiksi kaikissa hankkeissa, mutta merkittäviä positiivisia vaikutuksia ei tullut. Ympäristövaikutuksiltaan 12 hankkeista oli lievästi positiivisia (40 %), seitsemällä hankkeella (23 %) oli positiivisia tai kohtalaisen positiivisia ympäristövaikutuksia. Neutraaleja ympäristövaikutuksia oli kahdeksalla (27 %)

ja negatiivisia kolmella (10 %) hankkeella. Kaikki jätehuoltohankkeet saivat positiiviset YVA-pisteet, ympäristövaikutuksiltaan neutraaleja olivat pienet rakennus- tai ympäristönhoitohankkeet ja negatiiviset YVA-pisteet sai kolme hanketta, joista yhdessä tehtiin puiston raivausta ja kahdessa pientä rakennustoimintaa. ES-pisteiden keskiarvot olivat alemmat kuin EAKR-hankkeilla; YVA-pisteiden keskiarvo +6,5 (pisteet vaihtelivat -12 ja +32 välillä) ja SVA-pisteiden keskiarvo +13,1 (vaihteluväli +6 ja +28 välillä).

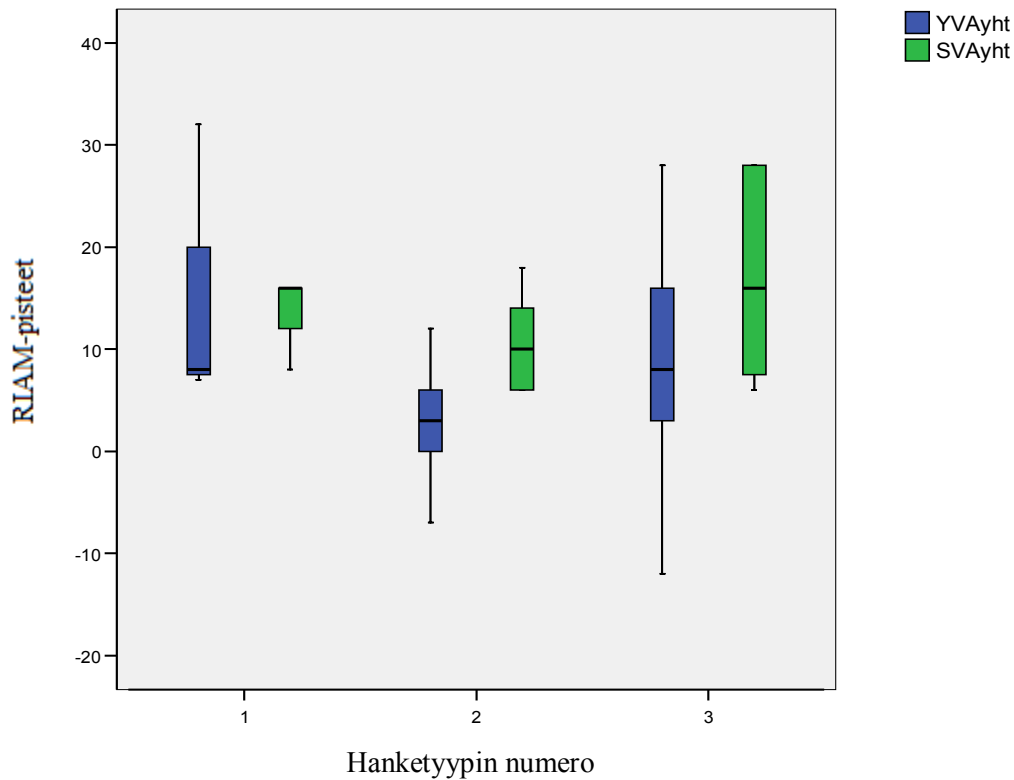

Kuva 4.4. ESR-hankkeiden jakaantuminen RIAM-luokkiin.

ESR-hankkeet jaettiin kolmeen luokkaan:

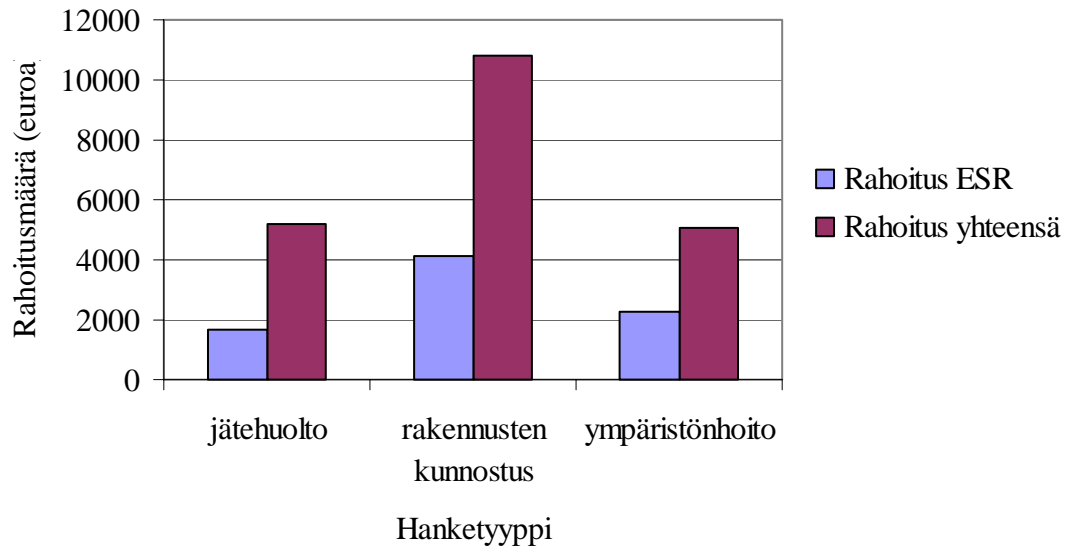
1. Jätehuolto, 3 hanketta
2. Rakennusten kunnostus, 16 hanketta
3. Ympäristönhoito, 11 hanketta

Jokaisesta hanketyypistä laskettiin RIAM-pisteiden keskiarvot ja hajonnat erikseen YVA-pisteille ja SVA-pisteille. Kruskal-Wallis testillä testattiin, onko hanketyypillä vaikutusta hankkeen saamiin pisteisiin. ESR-hankkeissa jätehuoltoon ja ympäristönhoitoon liittyvien hankkeiden ympäristövaikutukset olivat positiivisempia kuin rakennusten kunnostuksen ympäristövaikutukset (kuva 4.5). Kruskal-Wallis testissä YVA-pisteiden ja hanketyypin välinen korrelaatio oli tilastollisesti merkitsevä ($N=30$, $df=2$, $\chi^2=8,041$, $p=0,018$). Jätehuolto- ja ympäristönhoitohankkeiden pisteiden keskiarvot eivät eronneet tilastollisesti merkitsevästi (Mannin-Whitneyn U-testi, $Z=-0,782$, $p=0,434$, $n=14$). Sosiaalisten vaikutusten ja hanketyypin välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää riippuvuutta (Kruskal-Wallis testi, $N=30$, $df=24$, $\chi^2=0,024$, $p=0,828$).

Kuva 4.5. RIAM-pisteet hanketyypeittäin. X-akselilla hanketyypin numero, Y-akselilla hankkeiden saamat RIAM-pisteet. Siniset palkit kuvaavat YVA-pisteiden vaihtelua, vihreät SVA-pisteiden vaihtelua hanketyypeittäin siten, että keskiarvo on merkitty mustalla viivalla ja janat kuvaavat keskihajontaa siten, että puolet havainnoista sijoittuu paksumman palkin alueelle. Poikkeavat arvot ovat yli yhden keskihajonnan päässä keskiarvosta.

Rakennusten kunnostus oli keskimäärin kallein hanketyyppi. Tilastollisesti merkitsevää korrelaatiota hanketyypin ja kustannusten välillä ei ollut.

Kuva 4.6. Rahoitusmäärien keskiarvot hanketyypeittäin.

Rahoituksen määrän ja ES-pisteiden välillä ei ESR-hankkeissa ollut tilastollisesti merkitsevää korrelaatiota. Rahoituksen määrä yhtä ES-pistettä kohti oli taulukon 4.2. mukainen. Keskiarvon laskemisessa otettiin huomioon vain positiivisia pisteitä saaneet hankkeet.

Taulukko 4.2. Rahoitus ES-pistettä kohti.

	Keskiarvo €
ESR-rahoitus / YVA-piste	318
ESR-rahoitus / SVA-piste	352
Kokonaisrahoitus / YVA-piste	841
Kokonaisrahoitus / SVA-piste	881

5. TULOSTEN ARVIOINTI

5.1. EAKR-hankkeet

Vesi- ja jätehuoltohankkeiden hyviä ES-pisteitä ympäristövaikutuksien osalta selittää se, että vesi- ja jätehuoltohankkeet ovat usein alueellisesti merkittäviä (kts. taulukko 3.1) hankkeita, joilla saatiin myös aikaan merkittäviä parannuksia ympäristövaikutuksiin. RIAM-menetelmän laskentatavan mukaan A-kriteerit muodostavat merkittävemmän osan ES-pisteistä. Myös selvitys- ja kehitystyöhankkeisiin kuuluvilla kaavoitushankkeilla katsottiin olevan alueellisesti merkittävää vaikutusta, mutta koska kaavoitustyö ei aiheuta sinällään ympäristövaikutuksia, ei hanketta pysty ympäristövaikutusten osalta arvioimaan

tällä menetelmällä. Sosiaalisten vaikutusten katsottiin muodostuvan kaavoitushankkeen työllistävästä vaikutuksesta sekä kaavan vaikutuksista esimerkiksi alueen vetovoimaan. Negatiivisia ympäristövaikutuksia oli kahdella satamahankkeella, joiden arvioitiin lisäävän veneilyä alueella ja kuormittavan siten järviympäristöä aiempaa enemmän. Negatiiviset YVA-pisteet saaneessa vesihuoltohankkeessa rakennettiin yhdysvesijohto, jonka negatiivisten ympäristövaikutusten katsottiin muodostuvan rakennusvaiheen aikana sekä lisääntyvän vedenkulutuksen myötä.

5.2. ESR-hankkeet

ESR-hankkeissa ympäristövaikutukset olivat EAKR-hankkeita vähäisempiä. Hankkeet, joissa esimerkiksi korjattiin jo olemassa olevia pienehköjä rakenteita tai siistittiin vanhoja ulkoilureittejä, luokiteltiin ympäristövaikutuksiltaan neutraaleiksi, koska vähäisten negatiivisten ympäristövaikutusten katsottiin kumoutuvan lievien positiivisten maisemavaikutusten ansiosta. Hankkeet, joissa korjattiin rakennusten ulkoasua esimerkiksi maalaamalla, päätettiin arvioida ympäristövaikutuksiltaan positiivisiksi alueen estetiikkaa kohentavan vaikutuksensa ansiosta. Negatiiviset YVA-pisteet saaneet hankkeet sisälsivät enemmän rakennustoimintaa tai puistometsän raivauksen tapauksessa luonnon monimuotoisuutta köyhdyttävää toimintaa. Maisemanhoitohankkeiden kohdalla vaikeuksia ympäristövaikutusten arviointiin aiheuttikin pohdinta siitä, onko alueen siisteyden paraneminen vai luonnon monimuotoisuuden väheneminen merkittävämpi ympäristövaikutus. Linjaksi muodostui se, että jos esimerkiksi risukon harventaminen tapahtui asutusalueen välittömässä läheisyydessä, tärkeämmäksi katsottiin siisteysnäkökulma, kun taas luonnonmukaisemmalla alueella ympäristön monimuotoisuus. ESR-hankkeiden sosiaaliset vaikutukset muodostuvat pääasiassa hankkeen työllistävästä vaikutuksesta sekä mahdollisista esteettisistä vaikutuksista esimerkiksi maisemanhoitohankkeissa. Tarkkoja tietoja hankkeen työllistävyyydestä ei asiantuntijapaneelilla ollut käytössä, mikä saattaa aiheuttaa virheellisyyttä sosiaalisten vaikutusten arviointiin.

5.3. RIAM-menetelmä

RIAM-menetelmä antaa hyvät edellytykset hankkeiden vaikutusten systemaattiseen arviointiin. Arviointiin vaikuttaa kuitenkin merkittävästi kaksi tekijää; hankekuvausten laatu ja asiantuntijapaneelin jäsenten henkilökohtaiset painotukset. Hankekuvaukset olivat erityisesti ESR-hankkeissa hyvinkin suppeat, jolloin kaikkia arviointiin mahdollisesti vaikuttavia tietoja ei niistä saatu. Kuvausten tarkkuus vaikuttaa olennaisimpien vaikutusten tunnistamiseen. Toisaalta kyseiset hankkeet olivat laajuudeltaan melko pieniä, joten

merkittävää muutosta arviointiin lisätiedot tuskin olisivat tehneet. Joidenkin hankkeiden osalta paneelin jäsenillä saattoi olla henkilökohtaista tietoa kohteesta, jolloin tämä vaikutti arviointiin. EAKR-hankkeissa tietoa oli usein enemmän, joskin niissäkin oli eroja. Kaikkea hankkeista saatavilla olevaa tietoa, kuten piirustuksia tai karttoja ei tiivistettyihin kuvauksiin pysty saamaan. Tällöin hankkeen vaikutuksia arvioidaan varovaisemmin, ettei puutteellisten tietojen takia anneta liian negatiivisia tai positiivisia pisteitä.

Paneelin jäsenistä kolme oli taustaltaan ympäristötieteilijöitä, yksi yhteiskuntatieteilijä. Tällä pyrittiin varmistamaan se, etteivät pelkästään ympäristövaikutukset saa kohtuutonta painoarvoa arvioinnissa. Vaikutusten arviointia voisi helpottaa ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten jakaminen pienempiin vaikutusalueisiin, mutta koska otoksessa on hyvin monenlaisia ja monen kokoisia hankkeita, vaikeutuisi tällöin niiden vertailu.

6. JOHTOPÄÄTÖKSET

Jo aineiston tarkasteluvaiheessa huomattiin, että kahta lähtökohdiltaan näin erilaista rahoitusinstrumenttia on tällä menetelmällä hankala vertailla. Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan sosiaalirahaston tavoitteet ovat keskenään hyvin erilaiset; EAKR -hankkeissa pyritään edistämään alueen taloudellista kehitystä suuremmassa, jopa koko maakunnan laajuudessa mittakaavassa ympäristönäkökohdat huomioiden, kun taas ESR -hankkeiden päätavoite on työllistää pitkäaikaistyöttömiä kunnan elinkeinoelämää tai viihtyvyyttä edistävissä kohteissa. Yhteisenä tavoitteena kaikissa hankkeissa on kuitenkin pyrkiä kestävään kehitykseen. Yksittäisten hankkeiden RIAM-pisteitä tarkastellessa huomataan, että erityisesti EAKR-hankkeista suurimmalla osalla on kumulatiivisia vaikutuksia, josta voidaan päätellä hankkeen vaikuttavan laajemminkin alueen kehitykseen. ESR-hankkeissa kerrannaisvaikutuksia on vähemmän. Näin ollen ja tulokset huomioiden voidaan sanoa, että hankkeet ovat saavuttaneet oman rahoitusinstrumenttinsa tavoitteet melko hyvin.

On vaikea arvioida, mitkä rahaston tavoitteet ovat ensisijaisia. Pääpiirteissään hyvälle hankkeelle on kuvaavaa se, että sillä saavutetaan useita tavoitteita yhtäaikaaisesti; esimerkiksi saavutetaan taloudellista etua parantamalla toimintojen tehokkuutta ja vähennetään samalla ympäristölle aiheutuvaa kuormitusta. Negatiivisia ympäristövaikutuksia aiheuttaneet hankkeetkin toivat positiivisia sosiaalisia vaikutuksia, samoin ympäristön kannalta neutraalit hankkeet. Tämä on hyvä tiedostaa jo hankkeen valmisteluvaiheessa, jotta havaitaan mahdollinen ristiriita ja voidaan arvioida hankkeen vaikutuksia kokonaisvaltaisesti. Pope ym. (2004) mukaan kestävän kehityksen

edellytyksenä on hankkeen positiivinen yleisvaikutus, johon kuuluu kolme osa-aluetta; ympäristö, sosiaalinen ympäristö sekä talous (Pope ym. 2004). Haasteeksi muodostuvat erilaisille vaikutuksille annetut painoarvot, jotka olisi päätöksenteossa tiedostettava. Tässä tarkastelussa taloudelliset vaikutukset on liitetty sosiaalisiin vaikutuksiin. Ekonomisten vaikutusten arvioiminen erikseen voisi tuoda tutkimukselle lisäarvoa, mutta talousvaikutustenkin painoarvo on hankkeesta riippuvainen.

Monet hankkeista sisälsivät jonkinlaista rakennustoimintaa, jonka yleensä ajatellaan aiheuttavan negatiivisia ympäristövaikutuksia, mutta näiden tulosten mukaan rakentamisella on usein edesautettu ympäristön tilaa. Tämä lienee osaltaan hankkeiden ennakoarvioinnin ansiota; voimakkaasti negatiivisia ympäristövaikutuksia aiheuttavat hankkeet karsiutuvat jo rahoituksen hakuvaiheessa. Tästä voi päätellä hakuvaiheen karsintaprosessien olevan kestävää kehitystä ja rahastojen periaatteita tukevia. Jokaista hanketta on katsottava toimintaohjelman tavoitteiden valossa ja pohdittava niiden avulla ympäristö- ja ihmisvaikutusten sekä mahdollisten kerrannaisvaikutusten painoarvoja.

KIRJALLISUUS

- Euroopan Unioni 1999a. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1783/1999, annettu 12 päivänä heinäkuuta 1999, Euroopan aluekehitysrahastosta. Euroopan yhteisöjen virallinen lehti 13.8.1999, L 213.
- Euroopan Unioni 1999b. Neuvoston asetus (EY) N:o 1260/1999, annettu 21 päivänä kesäkuuta 1999, rakennerahastoja koskevista yleisistä päätöksistä. Euroopan yhteisöjen virallinen lehti 26.6.1999, L 161/1-41.
- Euroopan Unioni 2002. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen konsolidoitu toisinto. Euroopan yhteisöjen virallinen lehti 24.12.2002, C 325/103-104.
- Hiltunen, M. 2004. Ympäristönsuojelun taloudelliset ohjauskeinot Suomessa. Suomen Ympäristö 676. Suomen ympäristökeskus, Helsinki, 32 s.
- Jalava, K. 2003. Ympäristövaikutusten vertailu hankkeiden välisessä arvioinnissa RIAM-menetelmää käyttäen. Ympäristötieteiden pro gradu-tutkielma, Jyväskylän yliopisto, 38 s+liitteet.
- Keski-Suomen maakuntaneuvosto 2005. Keski-Suomen maakuntasuunnitelma. <<http://www.keskisuomi.fi/filebank/645-maakuntasuunnitelma2005.pdf>> 20.9.2007
- Kuitunen, M., Jalava, K. & Hirvonen, K. 2007. Testing the usability of the Rapid Impact Assessment Matrix (RIAM) method for comparison of EIA and SEA results. Environmental Impact Assessment Review 2007 [painossa]
- Opetusministeriö 2007. <<http://www.minedu.fi>> 11.10.2007
- Pastakia, C. M. R. & Jensen, A. 1998. The Rapid Impact Assessment Matrix (RIAM) for EIA. Environmental Impact Assessment Review 18:461-482.
- Pope, J., Annandale, D. & Morrison-Saunders, A. 2004. Conceptualising sustainability assessment. Environmental Impact Assessment Review 24:595-616.
- Sisäasiainministeriö 1999. Länsi-Suomen tavoite 2-ohjelma 2000-2006, yhtenäinen ohjelma-asiakirja. Sisäasiainministeriö, 161 s+liitteet. <<http://www.intermin.fi>> 9.10.2007
- Sisäasiainministeriö 2007. <<http://www.intermin.fi>> 9.10.2007
- Suomen pankkiyhdistys 2000. Siirtyminen euroon. <www.pankkiyhdistys.fi> 13.4.2007
- Tiihonen, M. 2006. Ympäristövaikutusten arvioinnin laatu Itä-Suomen tavoite 1-ohjelman hankkeissa Pohjois-Savossa. Ympäristötieteiden pro gradu-tutkielma, Jyväskylän yliopisto, 92 s.
- Wilkins, H. 2003. The need for subjectivity in EIA: discourse as a tool for sustainable development. Environmental Impact Assessment Review 23:401-414.

LIITE 1. EAKR-hankkeiden yhteenvedot 1995-1999

1. Viemäritävien prosessivesien käsittely

hakija: KS-Sinkki Oy
 toteutusaika: 1.4.1997-31.3.1998
 paikkakunta: Laukaa
 rahoitus: EAKR 157 000 mk, yht. 2 481 000 mk

Kuumasinkityslaitoksella syntyy raskasmetallipitoisia prosessivesiä ja märkiä prosessilietteitä. Prosessivedet johdetaan käsiteltyinä viemäriin, lietteet kuivataan ja toimitetaan ongelmajätelaitokselle. JY:n Ympäristöntutkimuskeskuksen kanssa on kehitetty menetelmää, jolla viemäritävien prosessivesien määrää ja raskasmetallipitoisuutta voidaan alentaa, helpottaa lietteiden erotusta ja parantaa niiden kuivausta. Prosessi mahdollistaa myös tutkimuksen, voidaanko kuumasinkitysprosessin puhdistetut prosessivedet palauttaa osin tai kokonaan prosessiin ja rakentaa näin suljettu kierto.

Prosessi perustuu tuotantoprosessista eriyettyyn hallittuun panosprosessiin. Tähän tarvitaan sarja panoskäsittelysäiliöitä, välivarastointisäiliöitä, ioninvaihdin ja loppukäsittelyallas. Lietteet erotetaan panoskäsittelysäiliöissä sekä suodatustekniikalla, lopullinen kuiva-ainetaso saavutetaan pussikuivauksella ja kammiopuristimella. Prosessi vaatii kemikaaleja sekä rakennus- ja varastotilaa.

Hankkeen avulla toteutetaan KS-Sinkki Oy:n kuumasinkityslaitokselle prosessivesien ja raskasmetallilietteiden käsittely-yksikkö, jonka avulla saavutetaan

- viemäritävien prosessivesien raskasmetallitaso (lähinnä Zn) saadaan keskimäärin Ympäristöministeriön mietinnön 71/1992 rajoihin
- syntyvä raskasmetalliliete saadaan tiivistettyä entistä paremmin, jolloin ongelmajätteen määrä vähenee (tavoite 30-40 % kuiva-ainepitoisuus)
- prosessissa kierrätettävien liuosten ja vesien uusiokäyttöä voidaan parantaa.

Tuloskuvauksen mukaan laitos on valmiina osoittautunut toimivaksi ja asetetut vaatimukset täyttäväksi.

2. Äänejärvi-projekti

hakija: Äänekosken kaupunki
 toteutusaika: 1998-2000
 paikkakunta: Äänekoski
 rahoitus: EAKR 240 000 mk, yht. 770 000 mk

Äänejärvi sijaitsee Äänekosken ydinkeskustassa, jolloin se luo puitteet alueen vetovoimaisuuden kehittämiseksi. Äänejärvelle pääsee vesiteitse Keitele-Päijänne –kanavalta, järvi sijaitsee nelostien läheisyydessä. Tämä hanke on osa laajempaa Äänejärvi-projektia, jossa mm. kunnostetaan höyryvoimalaitos palomuseoksi, muutetaan uittoyhdistyksen rakennus sataman huoltotiloiksi ja rakennetaan nippunosturialueelle kahvila. Hankkeeseen kuuluu seuraavat toimenpiteet:

- Äänejärveen upotettujen proomujen (4 kpl), irtotukkien ja tukkinippujen ym. rojun ylösnosto ja poisvienti
- järven kunnostaminen mm. kutupaikkoja rakentamalla

Hankkeen tavoitteena on ympäristöhaittojen poistaminen, jolla luodaan edellytyksiä elinkelpoisten matkailuyritysten määrän kasvulle ja nykyisten palveluyritysten liiketoiminnan kehittämiseksi. Samalla viihtyisyys lisääntyy ja kasvattaa järven kalastus- ja virkistyskäyttöä.

3. Saastuneiden maa-ainesten käsittely

hakija: Mustankorkea Oy
 toteutusaika: 1.1.2000-31.12.2000
 paikkakunta: Jyväskylä
 rahoitus: EAKR 300 000 mk, yht. 1 000 000 mk

Keski-Suomessa ei ole vaikeasti saastuneiden maiden käsittelyyn soveltuvia paikkoja. Mustankorkean jäteasemalle on suunniteltu rakennettavaksi saastuneiden maiden käsittelyä varten nykyisen öljyisten maiden kompostikentän yhteyteen noin 4 000 m²:n suuruinen viemäroity kenttä ja katettu varastotila. Alueella voidaan eri tekniikoita hyväksi käyttäen käsitellä saastuneita maita noin 100 000 tonnia vuodessa. Käsittelytekniikka valitaan tapauskohtaisesti saastuneen maan ominaisuuksien mukaan.

Yva-ryhmä toteaa esitetyn hankkeen ympäristövaikutuksiltaan hyvin myönteiseksi.

4. Äänekosken keskustan kehittäminen

hakija: Äänekosken kaupunki
 toteutusaika: 3.1.2000-31.12.2000
 paikkakunta: Äänekoski
 rahoitus: EAKR 200 000 mk, yht. 1 060 000 mk

Hankkeen tavoitteena on

- luoda edellytyksiä uusien liikepaikkojen ja työpaikkojen toteutumiselle Äänekosken ydinkeskustassa
- parantaa kevyen liikenteen kulkuyhteyksiä ja turvallisuutta huomioiden erityisesti vanhukset, lapset, näkövammaiset ja liikuntarajoitteiset
- tehostaa ydinkeskustaan rajoittuvien pysäköintialueiden käyttöä
- kehittää asukkaiden ”keskustan rumimmaksi paikaksi” kokeman alueen kaupunkikuvaa

Tavoitteisiin pyritään seuraavilla tavoilla

- koulutukset (esim. asiakaspalvelu), kokoukset (kaupunki ja yrittäjät)
- yhteydenotot potentiaalsiin yrittäjiin
- torin fyysinen ja toiminnallinen kehittäminen
- istutukset, katukyltit, valaistus, pysäköinti
- Kauppakadun liikennejärjestelyt
- asennekasvatus (tietoiskut kouluissa ym., jätekierrätyspiste keskustaan)

- Äänekoski-viikko
- katu- ja viherrakentaminen

5. Potmo-Vuosjärven rantayleiskaava

hakija: Kannonkosken kunta
 toteutusaika: 1996-1998
 paikkakunta: Kannonkoski
 rahoitus: EAKR 40 000 mk, yht. 220 000 mk

Tavoitteena on laatia Potmo-Vuosjärven alueelle vahvistettava rantayleiskaava.

Vuosjärven vedet laskevat tunnettuun Hilmonkoski-Huopanankoski koskireittiin eli Huopanankosken valtakunnallisesti merkittävään kulttuurimaisemaan. Alueella on lisäksi valtakunnallisen vanhan metsän alueita. Alue on merkittävä sekä kulttuurimaiseman, että luonnon kannalta

Rantayleiskaava edesauttaa erityisesti paikallista elinkeinotoimintaa. Kaavan sisältämät uudet lomarakennuspaikat elvyttävät paikallista rakennustoimintaa. Uusien loma-asuntojen asukkaat tukevat paikallisten kylien palveluja sekä matkailua. Kaavalla saavutetut virkistys- ja suojelualueet tukevat erityisesti matkailua.

6. Kivijärven venesataman laajennus

hakija: Kivijärven kunta
 toteutusaika: 1999-2000
 paikkakunta: Kivijärvi
 rahoitus: EAKR 300 000 mk, yht. 550 000 mk

Kivijärven venesatamassa on nykyisin 16 laituripaikkaa, joista osa on ollut vieraspaikkana ja osa vuokrattu veneilijöille. Nykyisen sataman venepaikkamäärä on todettu aivan riittämättömäksi kysyntään ja tarpeeseen nähden. Kivijärven ympäristökunnat ja etenkin Kivijärven kunta on erittäin voimakkaasti panostamassa vene- ja kalastusmatkailuun. Kivijärven venereitistöt on uudistettu. Tavoitteena on saada koko Kivijärven altaalle yhtenäinen reittiverkosto paitsi tavallisille veneilijöille, myös säännöllistä liikennettä palveleville aluksille, jonka yhtenä keskeisenä liikenne- ja vierasvenesatamana tulisi olemaan Kivijärven keskustaaajaman välittömässä läheisyydessä oleva satama.

Sataman laajennus sisältää aallonmurtajan rakentamisen, satama-alueen ruoppauksen, venelaitureita, vesibussilaiturin, telerannan sekä rannan kunnostusta ja täyttöä.

7. Rantahuoltamon satama

hakija: Viitasaaren kaupunki
 toteutusaika: 2000-2002
 paikkakunta: Viitasaari
 rahoitus: EAKR 300 000 mk, yht. 1 077 000 mk

Hankkeen tavoitteena on täydentää matkailupalvelukeskuksen palveluvarustusta siten, että myös vierasveneilijöiden on mahdollisuus käyttää alueen palveluja. Sataman tarpeellisuutta lisää Keitele-Päijänne-kanavan kautta alueelle suuntautuva veneliikenne. Myös purjeverneet pääsevät tähän satamaan (nelostie katkaisee niiden pääsyn keskustan satamaan).

Viitasaaren kaupunki rakentaa nelostien varteen tulevan rantahuoltamon ja matkailupalvelukeskuksen yhteyteen vierasvenesataman, johon tulee 15 venepaikkaa ja jätehuolto- ym. palvelurakenteita. Sataman rakentaminen sisältää vesialueen täytön ja betonisten laiturirakenteiden tekemisen (rantalaituri ja polttoainelaituri).

Yva-ryhmä edellyttää, että rakentamisaikaiset vesistöhaitat (ruoppaus ja veden täyttö) minimoidaan ja rakennelmien tulee olla sellaisia, että ne koetaan myönteisenä kulttuuriympäristönä.

8. Havulankangas-Ruuhimäki runkovesijohto ja viemäri

hakija: Toivakan kunta

toteutusaika:

paikkakunta: Toivakka

rahoitus: EAKR 900 000 mk, yht. 1 800 000 mk

Havulankangas-Ruuhimäki – alueelle rakennetaan vesi- ja viemäriverkon runkojohdot. Hankkeen toteutuksella luodaan edellytykset haja-asutusalueen kehittymiselle. Toteutus mahdollistaa haja-asutusalueen vesiosuuskunnan liittymisen vesi- ja viemäriverkkoon.

Ruuhimäen, Kankaisten ja Huikon alueen yrityksille ja alueen noin 260 taloudelle saadaan laatuvaatimukset täyttävää talousvettä. Alueen jätevesien käsittely keskittyy kunnan puhdistamolle, jonka myötä ympäristön tila paranee.

9. Huopanankosken kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kunnostustyöt

hakija: Huopan Voima Oy

toteutusaika: 1.1.1995-31.12.1998

paikkakunta: Huopanankoski

rahoitus: EAKR 150 000 mk, yht. 300 000 mk

Hankkeen tavoitteena on alueen yritystoiminnan puitteiden kohennus ja elinkeinotoiminnan mahdollisuuksien monipuolistaminen. Kunnostettaviin rakennuksiin tulee toimitiloja matkailuun tukeutuvaan elinkeinotoimintaan. Hanke parantaa työllisyyttä sekä säilyttää ja hyödyntää alueen kulttuurimaiseman arvoja. Huopanankosken kehittämishanke on kärkihankkeena Keski-Suomen maaseutuohjelmassa osana pohjoisen Keski-Suomen kalastusmatkailun kehittämistä. Tavoitteena on kehittää alueesta valtakunnallisesti merkittävä matkailukohde.

Kohteena ovat alueen maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti keskeiset kiinteistöt pihaluokoinen; kaikki kunnostustyöt ovat luonteeltaan entisöiviä ja työt tehdään vanhan mallin mukaan. Maisemanhoitotyöt käsittävät myös koskimaiseman, perinnemaiseman ja koko alueen kulttuurimaiseman kunnostuksen.

10. Vehniän vesihuollon rakentaminen

hakija: Vehniän vesiosuuskunta
 toteutusaika: 1.9.1998-31.12.1999
 paikkakunta: Laukaa
 rahoitus: EAKR 1 060 000 mk, yht. 5 300 000 mk

Hankkeessa rakennetaan Laukaan kunnan Vehniän kylän alueelle vesijohto- ja viemäriverkko. Vehniän alueen talousvesi otetaan Jyväskylän mlk:n Tikkakosken vesijohtoverkosta ja jätevedet johdetaan myös Tikkakosken jätevesiverkkoon, josta edelleen Nenäinniemen keskuspuhdistamoon.

Vehniän alueelle saadaan laatuvaatimukset täyttävää talousvettä ja jätevesien ympäristölle aiheuttama haitta poistuu. Alueen pk-yritysten (20 kpl) työpaikkojen turvaamiseksi ja uusien yritysten perustamiseksi alueen vesihuollon kehittäminen on välttämätöntä. Vehniän alueella on noin 300 vakituksessa käytössä olevaa kiinteistöä, ja alueen kiinnostavuus on lisääntynyt omakotirakentajien keskuudessa. Vedenhankinnassa esiintyy nykyisellään ongelmia veden riittävyyden ja laadun suhteen. Alueen kaivoista suurimman osan vedenlaatu ei täytä hyvälle talousvedelle asetettuja vaatimuksia.

11. Pyhäjärven lintuveden kunnostus

hakija: Keski-Suomen ympäristökeskus
 toteutusaika: 1.1.1999-31.12.1999
 paikkakunta: Konnevesi
 rahoitus: EAKR 300 000 mk, yht. 650 000 mk

Hankkeen päätavoite on Pyhäjärven lintuveden luonnonsuojelullisen arvon säilyttäminen ja linnuston elinolosuhteiden parantaminen. Samalla nostetaan alueen virkistyskäyttöarvoa. Lintuveden kunnostuksesta on hyötyä kalataloudelle, ympäröivälle maisemalle ja veneilylle. Alueen liittäminen monipuoliseen maatalouden ympäristöön parantaa tilojen mahdollisuuksia ympäristöarvojen kehittämiseen.

Umpeenkasvaneita alueita järven eteläpäästä muokataan ruoppaamalla mosaiikkimaiseksi. Ruopattava pinta-ala on 3,5 ha, jolloin syntyy noin 4,4 km avointa vesireittiä. Massoilla muodostetaan pieneltä osin saaria (pinta-alaltaan yht. 4000 m²), osa läjitetään rannoille. Polveilevat kanaalit luovat lisää vesilintupoikueiden suosimaa reunavyöhykettä, jolloin suojelutavoitteita noudatetaan. Lisäksi palautetaan Pyhäjärven lintuveden vedenkorkeuden ennen joen perkausta vallinneelle tasolle pohjapadon avulla. Alimmat vedenkorkeuden nousevat noin 20 cm, ylimmät säilyvät ennallaan.

12. Uuraisten rantayleiskaava

hakija: Uuraisten kunta
 toteutusaika: 1996-1998
 paikkakunta: Uurainen

rahoitus: EAKR 70 000 mk, yht. 220 000 mk

Hanke käsittää Uuraisten kunnan kaikki ranta-alueet. Alueella on useita valtakunnallista merkitystä omaavia vesistöalueita ja pienvesistöjä, joista osa kuuluu soidensuojelu- ja lintuvesiohjelmaan. Tämän lisäksi alueen eteläosassa on lähes erämaisia rakentamattomia järviä.

Kaavaa varten tehdään luonto- ja maisemaselvitys sekä kantatila- ja rakentamistilanneselvitys.

13. Lahdenperä-Kuusjärvi yhdysvesijohto

hakija: Kivijärven kunta/Perhon kunta

toteutusaika: 1999-2000

paikkakunta: Kivijärvi/Perho

rahoitus: EAKR 300 000 mk, yht. 800 000 mk

Kivijärven ja Perhon kuntien vesijohtoverkostot liitetään rakentamalla yhdysvesijohto välille Lahdenperä-Kuusjärvi (11 km). Vesijohdolla turvataan kuntien kriisiajan vedenhankintaa ja samalla hoidetaan ko. haja-asutusalueen talousvesiongelmia; talousvettä ei aina ole ollut riittävästi eikä vedenlaatu kaikissa kiinteistöissä täytä talousvedelle asetettuja vaatimuksia.

Hyvän ja riittävän talousveden saannin turvaaminen mahdollistaa maa- ja karjatalouteen liittyvän jatkojalostuksen sekä muiden liitännäiselinkeinojen kehittämisen.

14. Keski-Suomen alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämiselvitys

hakija: Keski-Suomen liitto

toteutusaika: 1.2.1999-31.12.2000

paikkakunta: Keski-Suomen alue

rahoitus: EAKR 105 000 mk, yht. 517 000 mk

Yhdessä kuntien ja suunnitteluviranomaisten kanssa toteutettavassa hankkeessa laaditaan strategia ja toimenpidesuunnitelma maakunta- ja kuntatason alueidenkäytön suunnittelun ja päätöksenteon tarpeisiin. Tuotetaan selvityksiä kustannustehokkaamman alue- ja yhdyskuntarakenteen toteuttamiseksi.

Tutkitaan kuntakohtaisesti alueiden käytön ja aluerakenteen kehittämisvaihtoehdot, osoitetaan niiden kustannusvaikutukset ja tuotetaan osapuolille tarvittava aineisto ja tietämys kaavojen uudistamistyötä varten. Osoitetaan yhdyskunta- ja taajamarakenteelle taloudellisia ja samalla ympäristön laatua parantavia ratkaisuja ottaen huomioon ympäristö-, sosiaali-, kulttuuri- ja muut vaikutukset.

Yva-ryhmä katsoi, että riittävän korkeatasoisen ympäristöosaamisen mukanaolo edistää hankkeen myönteisiä ympäristövaikutuksia.

15. Mörkökorven kaatopaikan jälkihoitotyöt

hakija: Mustankorkea Oy
toteutusaika: 1.11.1999-30.9.2000
paikkakunta: Laukaa
rahoitus: EAKR 570 000 mk, yht. 1 900 000 mk

Kaatopaikan sulkemis- ja jälkihoitotyöt tehdään ympäristöluvan edellyttämällä tavalla käyttämällä pintasuojarakenteissa hyväksi lähiseudulta saatavia jätemateriaaleja; tiivistyskerroksessa esimerkiksi puunjalostusteollisuuden kuitulietettä ja tuhkia tai mahdollisesti Lievestuoreen vanhalle tehdasalueelle läjitettyä kuitulietettä. Kuivatuskerrokseen tulisi kumirouhetta ja tiili- ja betonimurskettä sekä pintakerrokseen kompostoidun yhdyskuntalietteen ja kuitulietteen seosta. Kaatopaikan ympäristöhaitat vähenevät merkittävästi kaatopaikan sulkemisen ja jälkihoidon myötä. Seutukunnasta saatavia jätemateriaaleja voidaan tuotteistaa hyötykäyttöön ja saatuja kokemuksia sekä tuotteistettuja materiaaleja voidaan soveltaa ja käyttää myös muualla vastaavissa kohteissa Jyvässeudulla ja laajemminkin.

Hankkeeseen kuuluu suunnittelu, kaatopaikan jätetäytön muotoilu ja esipeitto, pintasuojarakenteisiin tarvittavan kompostin ajo ja varastointi, lietealtaiden kunnostus ja liettyneen maa-aineksen siirto, suotovesisalajien ja niskaojien rakentaminen ja purkuojien perkaus, pintasuojarakenteiden teko ja suotovesien käsittelyaltaan rakentaminen.

LIITE 2. EAKR-hankkeiden yhteenvedot 2000-2006

1. Muurasjärven jätevedenpuhdistamon rakentaminen

hakija: Pihtiputaan kunta

toteutusaika: 1.6.2001-30.11.2002

paikkakunta: Pihtipudas

rahoitus: EAKR 19 981 €, yht. 57 184 €

Hankkeen tarkoituksena on rakentaa Muurasjärven ydinalueen viemärointiä varten asianmukainen jätevedenpuhdistamo. Puhdistamo palvelee aluksi nykyistä viemäriverkkoa, johon johdetaan noin 40 asukkaan jätevedet. Vuoden 2002 aikana tullaan viemäriverkostoa laajentamaan (eri rahoitus). Muurasjärven alueella on paikallisen vesiosuuskunnan toimesta rakennettu yhteinen vesijohtoverkosto. Puhdistamossa käsitellyt jätevedet johdetaan purkuputkessa Kelkkämäjokeen, jonka kautta edelleen noin 300 metrin etäisyydellä olevaan Vuohojärveen. Puhdistamo toimii panosperiaatteella toimivalla biologis-kemiallisella prosessilla. Puhdistamo tulee käsittelemään noin 12 000 m³ jätevettä vuodessa. Jätteenä muodostuu lietettä, joka voidaan käsitellä esimerkiksi Pihtiputaan jätevedenpuhdistamolla. Suunnitellun puhdistamon ympärillä on peltoa ja metsämaata, lähin vakituisesti asuttu talo on noin 100 metrin etäisyydellä puhdistamorakennuksesta.

Nykyisin Muurasjärven ydinalueen viemäroinnin jätevedet johdetaan saostuskaivoissa tapahtuvan käsittelyn jälkeen maaperään tai ojiin ja edelleen Vuohojärven pohjoisosaan. Vuohojärvestä sekä Kelkkämäjoesta, Jokelanjoesta ja Saukkopurosta on tehty vedenlaatumittauksia 1970-luvulta lähtien. Tutkimuksissa on todettu melko korkeita ravinnepitoisuuksia, Kelkkämäjoessa on esiintynyt myös suolistoperäisiä bakteereita. Huomattava osa Vuohojärven kuormituksesta tulee Kelkkämäjoen kautta. Vuohojärveä kuormittaa pääasiassa ympäröivä maatalous. Ympäristöhallinnon vesistöjen käytökelpoisuusluokituksen mukaan Vuohojärven vedenlaatu on ”tyydyttävä”, ajoittain ”välttävä”. Vuohojärven alapuolisen Muurasjärven vedenlaatu on selvästi parempi.

Tavoitteena on jätevesien käsittelyn tasoa nostamalla parantaa Vuohojärven vedenlaatua ja edistää sen ja alapuolisten järvien virkistyskäyttöä. Puhdistamon on laskettu vähentävän jätevesistä aiheutuvaa kuormitusta 19 kgP/a (1,5 % järveen tulevasta fosforikuormasta) 12 kgP/a:n. Myös kiintoaineen määrän ja BHK₇:n odotetaan laskevan merkittävästi.

2. Viitasaaren seudun vesihuollon kehittäminen

hakija: Viitasaaren kaupunki

toteutusaika: 1.2.2001-31.12.2002

paikkakunta: Viitasaari, Kannonkoski, Saarijärvi, Kivijärvi, Kinnula ja Pihtipudas

rahoitus: EAKR 10 596 €, yht. 25 228 €

Hankkeessa on tehty konsulttityönä selvitykset Viitasaaren seudun vesihuoltoon liittyvistä asioista, mm. seuraavista: väestötiedot, vedenkulutustiedot, vedenjakelujärjestelmän kuvaus, vedenottamoiden kapasiteetit, pohjavesivarat, jätevesijärjestelmän kuvaus, nykyisten jätevedenpuhdistamojen kapasiteetit, viemäriveresimäärätiedot ja oleellimmat tiedot purkuvesistöistä.

Suunnittelualueelle laaditaan seuraavat ennusteet kunnittain tai kunnanosittain: väestöennuste, liittymisaste-ennuste, ominaiskulutusennuste, vuotovesiennuste ja vedenkulutus- sekä viemäriensiennuste.

Tavoitteena on kartoittaa vesihuoltohankkeet, jotka täyttävät valtion ja EU:n rahoitukselle asetetut vaatimukset, edistää vesihuollon taloudellisuutta, kehittää kuntien välistä yhteistyötä ja turvata haja-asutusalueiden vedenhankinta. Vesihuollon kehittäminen turvaa esimerkiksi alueen maatilojen toiminnan ja siten säilyttää työpaikkoja.

3. Karavaani Iso Miehen viemäröinti

hakija: Eero Humppi

toteutusaika: 20.5.2003-20.5.2005

paikkakunta: Karstula

rahoitus: EAKR 1 701 €, yht. 3 825 €

Hankkeen tavoitteena on liittää Karavaani Iso Miehen toimisto, sauna ja autojen pesupaikka Karstulan kunnan viemäriverkostoon. Karavaanialueelle viemäriverkoston yhteyteen on jo rakennettu pumppaamo ja paineviemäri sekä huoltorakennuksen viemäröinti.

4. Jätevedenpuhdistamo, Bluetex Service Oy

hakija: Bluetex Service Oy

toteutusaika: 15.12.2000-31.12.2001

paikkakunta: Viitasaari

rahoitus: EAKR 7 714 €, yht. 17 532 €

Hankkeen tarkoituksena on rakentaa Wiikin kartanon kiinteistölle oma kemiallinen jätevedenpuhdistamo, jossa alueen kaikki jätevedet käsiteltäisiin. Käsittelyn jälkeen jätevedet johdettaisiin avo-ojan kautta Keski-Viitajärveen.

Kiinteistö on ravintola-, hotelli-, matkailu- sekä asumiskäytössä. Nykyisin harmaat vedet imeytetään saostuskaivojen jälkeen maaperään ja WC-vedet johdetaan umpisäiliöön, josta ne viedään Viitasaaren kaupungin jätevedenpuhdistamolle käsiteltäväksi.

5. PALVA-hanke, Haapasuo-Syysniemen suojelualueen palveluvarustuksen kehittäminen

hakija: Leivonmäen kunta

toteutusaika: 1.9.2002-31.8.2004

paikkakunta: Leivonmäki

rahoitus: EAKR 48 438 €, yht. 201 826 €

Hankkeen tavoite on Leivonmäen kansallispuiston kestävä matkailullinen kehittäminen niin, ettei luonnon arvoja vahingoiteta. Seudun luontomatkailullinen vetovoima kasvaa ja asukkaiden sekä kesämökkiläisten viihtyvyys paranee. Kivisuon historiallisesti arvokkaan miljöön (kaksi kivikautista asuinpaikkaa ja pronssikauden asutusta) kunnostus- ja käyttömahdollisuudet paranevat.

Hankkeessa tehdään seuraavaa:

- Järjestetään opastus nelostieltä kansallispuistoon; valmistetaan infopiste, opastus- ja markkinointimateriaalia ja rakennetaan näköalatorni.
- Tehdään Harjulahteen matkailijan pysähdyspaikka; kunnostetaan uimaranta ja venevalkama ja tehdään luontopolku.
- Kehitetään Haapasuon suojelualueella olevaa Kirveslammen pitkospuupolkua palvelemaan matkailijoita huomioiden myös liikuntarajoitteisten tarpeet.
- Joutsniemen ja Lintulahden rantautumispaikkojen lisäksi varustetaan Rutajärvelle kaksi uutta rantautumispaikkaa.
- Kehitetään Kivisuon kurssikeskusta ja tehdään alustava suunnitelma Joutsa-Leivonmäki vesi- ja jätevesiverkoston jatkolle

6. Keuruun vanha pappila

hakija: Keuruun seurakunta

toteutusaika: 1.3.2004-31.12.2005

paikkakunta: Keuruu

rahoitus: EAKR 29 580 €, yht. 420 000 €

Tavoitteena on toteuttaa vuonna 1812 rakennetun Kangasmannilan vanhan pappilan ennallistaminen. Kun nykyinen toiminta (päiväkot) rakennuksessa loppuu, pyritään löytämään vanhalle pappilarakennukselle uusi käyttötarkoitus, joka mahdollistaa yritysten perustamisen ja työpaikkojen syntymisen. Rakennus korjataan sen valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöarvot säilyttävällä tavalla mm. tilaisuuksien järjestämiskäyttöön.

Keuruun vanha pappila sijaitsee valtakunnallisesti merkittävässä rakennetussa kulttuuriympäristössä Keuruun vanhan keskustan alueella. Rakennus ja pihapiiri on suojeltu rakennussuojelulain nojalla. Keski-Suomen museo on tehnyt kohteesta rakennus- ja kulttuurihistoriallisen selvityksen, lisäksi pappilan uusista käyttömahdollisuuksista on tehty selvitys. Samassa pihapiirissä oleva pappilan vanha navetta Kamana on kunnostettu kulttuuri- ja matkailukäyttöön.

7. Hiekkatekonurmen rakentaminen

hakija: Kinnulan kunta

toteutusaika: 1.4.2002-31.12.2002

paikkakunta: Kinnula

rahoitus: EAKR 17 675 €, yht. 101 000 €

Hankkeen tarkoitus on päällystää Kinnulan pesäpallokenttä hiekkatekonurmella. Kenttä sijaitsee I-luokan pohjavesialueella ja nykyisellään kentän pölynsidontaan on jouduttu käyttämään huomattavia määriä suolaa (6000-7000 kg) vuosittain. Tavoitteena on uusia kentän päällyste siten, ettei suolaa jouduta enää käyttämään. Näin vähennetään pohjavedenpilaantumisriskiä ja saadaan kentän lanauksesta aiheutuvat pölyhaitat lähiasukkaille kuriin (kenttää täytyy lanata päivittäin; asukkailta on tullut valituskirje pölyhaitoista). Pesäpallokentän lisäksi alueella on yleisurheilun harjoituskenttä, tenniskenttäalue ja rullalautailualue.

Pesäpallokentän pinnan tasauserroksista joudutaan poistamaan 3 cm kerros tiilimurskaa, joka korvataan kalliomurskeella. Alueen muoto ja kallistukset pyritään säilyttämään entisellään, jotta maankaivutöiltä välttyttäisiin.

8. Saarijärven seudun vesihuollon kehittäminen

hakija: Saarijärven kaupunki

toteutusaika: 1.6.2001-31.5.2002

paikkakunta: Saarijärvi, Pylkönmäki, Karstula ja Kyyjärvi

rahoitus: EAKR 11 494 €, yht. 28 592 €

Hankkeen tarkoituksena on valmistella konsulttityönä Saarijärven seutukunnalle vesihuoltolain mukainen vesihuollon kehittämissuunnitelma, joka ohjaa alueen kuntia tulevissa vesihuollon hankkeissa. Näin saadaan tulevaisuudessa alueen taajamien ja haja-asutusalueiden asukkaat riittävän ja hyvälaatuisen talousveden piiriin ja jätevesien käsittely asianmukaisesti hoidettua. Samalla turvataan mm. maatalouden liitännäiselinkeinojen kehittäminen.

Hankkeessa tehdään perusselvitykset vesihuollon nykytilanteesta, pohjavesivaroista ja pintavesistä. Vedenkäytöstä ja jätevesikuormasta laaditaan ennusteet vuosille 2005, 2010 ja 2020. Suunnitelmista tehdään lopulta alueellinen vesihuollon yleissuunnitelma.

9. Metsä-Kivelän jätteenkäsittelylaitos

hakija: Jämsän seudun jätehuolto

toteutusaika: 2001-2002

paikkakunta: Jämsän seutukunta ja Längelmäki

rahoitus: EAKR 133 477 €, yht. 1 271 212 €

Jämsän Metsä-Kivelän kaatopaikka toimii neljän kunnan yhdyskuntajätteen loppusijoitusalueena. Kaatopaikan rakentaminen sisältää jätteiden loppusijoitusalueen rakentamisen kahdessa vaiheessa ja kaatopaikkavesien keräys- ja käsittelyjärjestelmän tekemisen. Nykyisellään kaatopaikka vastaanottaa noin 10 000 tonnia jätettä vuodessa, uuden täyttöalueen tilavuudeksi tulee lopulta 252 000 tonnia. Rakenteissa hyödynnetään mahdollisimman paljon alueen teollisuudessa (erityisesti paperiteollisuudessa) muodostuvia jättemateriaaleja, tuhkaa ja kuitujätettä. Tämä vähentää suoraan jätetäyttöön sijoitettavan jätteen määrää ja ollessaan kokeellista toimintaa (näitä materiaaleja ei ole aiemmin käytetty vastaavissa rakenteissa) voi lisätä jättemateriaalien hyötykäyttöä laajemminkin.

Tavoitteena on turvata kaatopaikan kehittämisellä osakaskunnissa toimivien jätteenkäsittelyä ja keräämistä harjoittavien yritysten toiminta. Myös seutukunnan teollisuuden jätteiden vastaanottamista pyritään kehittämään. Mahdollisuutena on myös osallistua valtakunnalliseen SER-romun hyödyntämiseen ja siten luoda uusia työpaikkoja.

YVA-ryhmä katsoo, että hanke on ympäristövaikutuksiltaan myönteinen; se vähentää jätteiden suoria haitallisia vaikutuksia, lisää jätteiden hyötykäyttöä vähentäen siten loppusijoitettavan jätteen määrää. Jätteiden hyötykäyttö voi jopa lisätä alueen työpaikkoja. Koska hanke sijoittuu entisen kaatopaikan viereen, se ei aiheuta uusia sosiaalisia ongelmia ympäristössään.

10. Selänpäänjoen suistoalueen ruoppaus/Venerannan kunnostus

hakija: Pylkönmäen kunta

toteutusaika: 1.1.2003-31.12.2006
 paikkakunta: Pylkönmäki
 rahoitus: EAKR 15 456 €, yht. 46 000 €

Hankkeessa toteutetaan Keski-Suomen ympäristökeskuksen suunnitelman mukaisesti Selänpäänjoen suistoalueen (johon kuuluu kunnan yleinen uimaranta ja veneranta) kunnostaminen ruoppaamalla ja betonisen veneiden vesillelaskuluiskan rakentaminen. Tavoitteena on lisätä vesistön virkistyskäyttöä ja lisätä matkailua.

Karankajärven eteläosaan laskevan Selänpäänjoen ja Rautapuron mukana tullut aines on kertynyt jokisuulle estäen veneliikenteen ja vaikeuttaen kalojen kulkua. Karankajärvi on Pylkönmäen keskustaa lähin veneilyyn soveltuva vesialue. Hankkeessa syvennetään vesialuetta ruoppaamalla siten, että veneily mahdollistuu ja vesistön virtausolosuhteet paranevat. Ruopattavia massoja on yhteensä 7500 m³. Ruoppaus toteutetaan ympäristövaikutusten vähentämiseksi talviaikaan ja ruopatut massat läjitetään läheisille peltoalueille. Kasvillisuustutkimuksissa suunnittelualueella ei ole todettu esiintyvän harvinaisia lajeja.

11. Ahvenisen, Alasen ja Vuojärven vedenlaadun parantaminen

hakija: Laukaan kunta
 toteutusaika: 1.1.2005-31.12.2007
 paikkakunta: Laukaa
 rahoitus:

Tavoitteena on kohdejärvien veden laadun parantaminen sekä niiden säilyttäminen hyvänä tulevaisuudessa. Lisäksi pyritään lisäämään kuntalaisten tietoisuutta vesiensuojelutoimenpiteistä ja hyödyntämään paikallisten aktiivisuutta hankkeen toteutuksessa.

Hankkeen kohdejärvet valittiin kyselytutkimuksella, jossa selvitettiin mm. koetun haitan astetta ja virkistyskäyttötarvetta. Suurin ongelma valituissa järvissä oli rehevöityminen, mistä johtui mm. rantakasvillisuuden lisääntyminen ja leväkukinnat. Vain Vuojärvestä on olemassa kattavampi selvitys, jonka perusteella tehtäviksi toimenpiteiksi on esitetty hoitokalastusta, hapetusta, suojavöhykkeiden rakentamista ja rantaruovikoiden raivaamista. Alasen ja Ahvenisen tilasta olisi myös tehtävä selvitys, ennen kuin toimenpiteistä päätetään.

12. Kierrätyspaperin ja pahvin käsittely- ja kuormauskoneen hankinta

hakija: Kuljetus Perhonen Ay
 toteutusaika: 1.1.2004-31.3.2004
 paikkakunta: Karstula
 rahoitus: EAKR 1 848 €, yht. 11 000 €

Kuljetus Perhonen Ay tekee sopimus pohjaista paperin- ja pahvinkeräystä. Keräysalueena on tällä hetkellä Karstula, mutta toimintaa laajennetaan Saarijärvelle, Pylkönmäelle ja Soiniin. Pahvia voivat toimittaa vieraatkin kerääjät. Käsittelypaikkana on Karstulan kaatopaikalla sijaitseva teollisuushalli, jossa pahvi paalataan kuljetuskelpoiseksi. Kierrätyspaperi kuljetetaan Jämsään Kaipolan tehtaille, pahvi menee Poriin ja Varkauteen. Kannattava kierrätystoiminta edellyttää lastauksen tehostamista, johon uudella käsittely- ja

kuormauskoneella pyritään. Käsittelyn ja kuormauksen tehostaminen vähentää myös ympäristön roskaantumista.

Hankitut pyöräkuormaaja, kauha ja trukkipiikki helpottivat ja tehosti tavoitteen mukaisesta paperin ja pahvin käsittelyä.

13. Ympäristöaskeleet – ympäristötietoisuuden ja – osaamisen edistäminen keskisuomalaisissa pk-yrityksissä

hakija: Jyväskylän seudun kehittämissyhtiö Jykes Oy

toteutusaika: 1.1.2004-31.12.2005

paikkakunta: Jyväskylä

rahoitus: EAKR 18 655 €, yht. 79 500 €

Hankkeen tavoitteena on löytää uusia keinoja yrittäjien ympäristötiedon ja – osaamisen lisäämiseksi. Hanke kannustaa yrityksiä ja niiden henkilökuntaa yhteisövastuulliseen ja kestäväen kehityksen mukaiseen toimintaan. Hankkeen toteutustapa edistää yritysten ja ympäristöviranomaisten yhteistyötä ja vuorovaikutusta ympäristövastuun kysymyksissä. Hankkeen avulla pyritään myös edistämään EMAS-asetuksen ja ISO 14001-standardin mukaan rakennettujen ympäristöjärjestelmien käyttöönottoa pk-yrityksissä. Lisäksi pyritään kehittämään kevyempiä järjestelmäsovelluksia nimenomaan pienten yritysten käyttöön (paikallinen ympäristödiplomijärjestelmä). Myös ympäristöasioiden neuvontatoimintaa kehitetään ”ympäristöasiantuntija-palvelun” muodossa.

Hankkeessa on kolme toimenpidetasoa, joista yritys voi valita itselleen parhaiten sopivan. Ensimmäisellä tasolla painopiste on yritysten ympäristötietoisuudessa, jolloin koulutuksessa keskitytään mm. lainsäädännön asettamiin vaatimuksiin ja yrityksen ympäristövaikutusten tunnistamiseen. Toisella tasolla pyritään kehittämään ympäristödiplomijärjestelmää. Diplomijärjestelmän ympäristökriteerit kehitetään ympäristöviranomaisten, yliopiston ja yrittäjäjärjestöjen kanssa. Kolmannella tasolla yritykselle rakennetaan ympäristöjärjestelmä, joka voidaan sertifioida.

14. Välyhoilosta vaaruun

hakija: Leivonmäen kunta

toteutusaika: 1.11.2000-31.12.2001

paikkakunta: Leivonmäki

rahoitus: EAKR 27 751 €, yht. 84 094 €

Leivonmäen, Joutsan, Luhangan ja Korpilahden kuntien alueelle sijoittuu Päijänteen itäpuolelle arvokas luonto- ja kulttuurimaisemakokonaisuus, jonka merkittävimpiä alueita ovat Viisarinmäen Pikku-Baijerinlaakso, Rutalahden kylä, Haapasuon-Syysniemen erityinen luonnonsuojelualue, Kivisuon kurssikeskus, Pappisten, Tammilahden, Putkilahden ja Oittilan kylät ja Vaarunvuoret. Hankkeen tavoitteena on kattava kartoitus ja kuvaus, joka sisältää luonto- ja kulttuurikohteiden lisäksi alueen palveluiden kuvauksen. Alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma sekä alueen luontomatkailukäytön kehittämisen suunnitelma. Hanke tuottaa alueesta, sen luonnosta ja palveluista matkailijaoppaan, joka on myös sähköisessä muodossa.

15. Hännilä-Konttimäki-Mahlun vesihuoltotyö

hakija: Vesiosuuskunta HKM

toteutusaika: 15.1.2005-31.12.2005

paikkakunta: Saarijärvi

rahoitus: EAKR 116 475 €, yht. 660 000 €

Hankkeessa rakennetaan viemärointi Saarijärven haja-asutusalueille Hännilästä Mahlulle päin. Alueella on vakituisia asuntoja ja loma-asutusta. Niiden jätevedet kuormittavat nykyisellään Mahlunjärveä ja rehevöitynyttä pientä Puterijärveä. Jätevedet johdetaan Saarijärven jätevedenpuhdistamolle.

Tavoitteena on kehittää maaseutua ja tehdä siitä houkutteleva vaihtoehto myös uudisrakentamiselle ja vapaa-ajan asutukselle. Alueen jätevesien käsittely pyritään järjestämään sekä ympäristön että asukkaiden kannalta mahdollisimman hyvin ja tehokkaasti.

LIITE 3. ESR-hankkeiden yhteenvedot 2000-2006

YTY 2000 Keski-Suomi

Hankkeen nimi: Haapamäen vanhan yhteiskoulun ikkunoiden kunnostus

Paikkakunta: Keuruu

Ajankohta: Syyskuu-lokakuu 2001

Hankekuvaus: Vanhan yhteiskoulun juhlasalin ulkoikkunat, pirttieteisen idän puoleiset ikkunat ja talonmiehen eteisen ikkuna kunnostettiin. Ikkunat irrotettiin, vanha maali poistettiin ja pokat hiottiin, kitattiin sekä maalattiin ja rikkiäiset ruudut vaihdettiin.

Hankkeen nimi: Arvenmäen puistometsän raivaus ja Pykälän kansanhihtoladun parannus

Paikkakunta: Jämsänkoski

Ajankohta: Elokuu-lokakuu 2001

Hankekuvaus: Jämsä-Jämsänkoski- maantien ja Jyväskylä-Jämsä- rautatien kulmauksessa olevan useamman hehtaarin laajuisen puistometsikön (suurin osa entistä peltoa) raivaus sakeasta pajukosta ja istutetun kuusikon/koivikon vapauttaminen. Pykälän kansanhihtoladun leventämistä Jämsänkosken keskustan tuntumassa n. kilometrin matkalta.

Hankkeen nimi: Maakuntauran raivaus

Paikkakunta: Keuruu

Ajankohta: Syyskuu 2002

Hankekuvaus: Maakuntauran vesoittuneet kohdat raivattiin ja ura siivottiin risuista raivaussahalla 1,5 metrin leveydeltä. Ura merkittiin sinisellä maalilla puustoon, jolloin jouduttiin raivaamaan vesakkoa myös merkkien kohdalla. Metsäaukkojen kohdalla merkiksi laitettiin kyllästettyjä paaluja, joiden päät oli maalattu. Raivausreitti meni Veikkolasta Riihelän kämpälle, matkaa kertyi 19 km.

Hankkeen nimi: Runoilijan luontopolun pitkospuut

Paikkakunta: Multia

Ajankohta: Kesäkuu-heinäkuu 2002

Hankekuvaus: Runoilijanpolun pehmeikköjen kohdalle n. 150 metrin matkalle tehtiin kuusesta pitkospuut. Puiden päät poltettiin nestekaasulla kostumisen estämiseksi ja pitkospuut kiinnitettiin aluspuihin 6 tuuman nauloilla.

Hankkeen nimi: Kortesuon kartanon navettarakennuksen kunnostus

Paikkakunta: Jyväskylä

Ajankohta: Toukokuu-elokuu 2003

Hankekuvaus: Kortesuon tila on kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde ja sijaitsee näkyvällä paikalla Kortesuolla. Navetan n. 800 m²:n kokoinen peltikatto oli ruostunut ja reikiintynyt; se paikattiin, hiottiin ja maalattiin sekä räystäspellit uusittiin. Ylisille menevän rampin vierestä purettiin huonokuntoinen jätekatos, myöhemmin on tarkoitus rakentaa uusi tilalle. Ikkunat maalattiin ja rikkoutuneet lasit uusittiin. Seinien yläosat ja päätykolmiot raapattiin ja osa pystyrimoituksesta uusittiin ja maalattiin punaisella keittomaalilla.

Joihinkin oviin teetettiin panelointi ja ne maalattiin tervamaalilla. Navetan lantalan pahoin ruostunut aaltopeltikatto uusittiin.

Hankkeen nimi: Keuruun kotiseutumuseon rakennusten kunnostus

Paikkakunta: Keuruu

Ajankohta: Elokuu-syyskuu 2003

Hankekuvaus: Sivulan aittaan vaihdettiin kaksi hirttä ja nurkkien alle ladottiin maakivistä alustat. Aittojen tiilikatot purettiin ja tilalle tehtiin nelinkertaiset pärekatot. Päärakennuksen yläkerran lattia vahvistettiin ja lahovaurio korjattiin. Sisäänkäynnin rappuralli tervattiin hautatervalla. Tuulimyllyyn tehtiin uusi silta.

Hankkeen nimi: Pohjolan niityn niitto

Paikkakunta: Keuruu

Ajankohta: Elokuu-syyskuu 2003

Hankekuvaus: Niitty niitettiin raivaussahalla ja viikatteella. Niittojäte kerättiin ja vietiin metsään maatumaan. Suojeltavana kasvina oli hirvenkello.

Hankkeen nimi: Museokylä Kalluntalon pisteaidan kunnostus

Paikkakunta: Laukaa

Ajankohta: Lokakuu 2004

Hankekuvaus: Aita oli osittain kaatunut ja suurin osa pystytolpista oli poikki. Myös veräjä oli uusimisen tarpeessa. Korjaustarpeet haettiin kunnan metsästä; aitatolpiksi noin kolmemetrisiä kuusipuita, sidontavitsoiksi puolitoistametrisiä kuusen taimia. Pystytolpat teroitettiin ja hiillytettiin maahan menevältä osalta, kuusentaimet halkaistiin ja upotettiin veteen kuivumisen estämiseksi. Lisäksi luhtiaitan portaiden yläpäähän tehtiin luukku, roskasäiliöille lauta-aita ja pudonnut sadevesikouru asennettiin paikoilleen.

Hankkeen nimi: Köhniönjärven rantaraitin ja Sarvivuoren puistikon maisemanhoitoraivaukset

Paikkakunta: Jyväskylä

Ajankohta: Syyskuu-lokakuu 2004

Hankekuvaus: Köhniönjärven raivaukset tehtiin rantaraitin molemmin puolin enimmillään noin kymmenen metrin etäisyydelle polun reunasta. Raivaustyössä huomioitiin luonnon monimuotoisuus. Raivattavalta alueelta poistettiin ainoastaan alle ranteenpaksuinen puusto, pienpuustosta säästettiin pihlajat, katajat, marjapensaat ja muut erikoiset ja kauniit puut. Raivausjäte kerättiin kasoihin, jotka kaupungin metsäosasto toimitti energiapuuksi. Sarvivuoren puistikon raivaustyössä vallitsevaksi puulajiksi jätettiin mänty ja vuorimänty. Kaikki katajat ja osa haavoista ja koivuista säästettiin. Raivausjäte toimitettiin energiapuuksi, kuten Köhniönjärvellä.

Hankkeen nimi: Karhilan koulun julkisivujen kunnostus ja maalaus

Paikkakunta: Multia

Ajankohta: Toukokuu-lokakuu 2004

Hankekuvaus: Karhilan koulun lateksityyppisellä maalilla maalatut julkisivut olivat rapistuneet. Myös kuistit ja laudoitus kaipasivat kunnostusta. Maaliksi valittiin punamullan sävyinen petroliöljymaali. Kuistin perustukset korjattiin valamalla uusi betonilaatta

sokkeliin ja lahonnut hirsiseinä korjattiin kyllästetyllä puulla. Seinän alaosan lahovauriot korjattiin raakaponttilaudalla. Seinät raapattiin ja maalattiin, ulko- ja sisäovet maalattiin.

Hankkeen nimi: Keskustan kierrätys- ja lajittelupisteen rakentaminen

Paikkakunta: Korpilahti

Ajankohta: Toukokuu-marraskuu 2004

Hankekuvaus: Korpilahden taajaman keskustassa sijaitsevan Siwan pihaan rakennettiin jätteiden lajittelupiste, jossa on luukut pattereille, pienmetallille, kirikkaalle ja värilliselle lasille, energiajätteelle, pahville sekä keräyspaperille. Kierrätyspiste rakennettiin kakkosnelosista tehdylle rungolle, siihen tehtiin palahuovasta pulpettikatto ja verhoiltiin ulkoverhouspaneelilla sekä maalattiin punaiseksi. Jäteluukkujen ympärykset tehtiin lehtikuusesta (kestää mahdollisesti paremmin likaantumista). Rakennus on pinta-alaltaan 16 m² ja se rakennettiin kivinurkille asfaltin päälle.

Hankkeen nimi: Kivisuon kurssikeskuksen saharakennuksen maalaus ja ikkunoiden kunnostus

Paikkakunta: Leivonmäki

Ajankohta: Toukokuu-lokakuu 2004

Hankekuvaus: Saharakennuksen ulkovuoraus kunnostettiin ja maalattiin punamultamaalilla. Ikkunoiden kunnostus saatettiin loppuun; yhdeksään ikkuna-aukkoon tehtiin kokonaan uudet ikkunat vanhan mallin mukaisesti, muut ikkunat lasitettiin ja pokat maalattiin. Lopuksi sahan ympäristöä raivattiin.

YTY 2002 Pohjoinen Keski-Suomi

Hankkeen nimi: Vesikasvien niitto ja maisemanhoitoraiivaukset

Paikkakunta: Viitasaari

Ajankohta: Kesäkuu-marraskuu 2002

Hankekuvaus: Vesikasvien niittopalvelut ostettiin yrittäjältä. Virtapaikoissa varmistettiin, ettei niittojäte karkaisi virtauksen mukana. Muutamia uima- ja venerantoja niitettiin käsin. Alueilla tehtiin kasvillisuuskartoitus ennen niittoja. Puistoalueita, liikuntapaikkoja, rantautumispaikkoja ja tienvarsia raivattiin.

Hankkeen nimi: Elämäjärven maitolaiturin kunnostus

Paikkakunta: Pihtipudas

Ajankohta: Elokuu 2002

Hankekuvaus: Elämäjärven maitolaituri kunnostettiin. Osa maitolaiturin puuosista vaihdettiin kokonaan, kadonneitten ovien tilalle tehtiin uudet ja kattahuopa uusittiin. Lopuksi maitolaituri maalattiin.

Hankkeen nimi: Kyyjärven hoitokalastus

Paikkakunta: Kyyjärvi

Ajankohta: Kesäkuu-syyskuu 2002

Hankekuvaus: Kyyjärvi sijaitsee Kyyjärven keskustan välittömässä läheisyydessä. Järven heikentynyttä tilaa pyritään kohentamaan vähentämällä ns. roskakalan määrää järvessä. Hoitokalastus toteutettiin 17 avovannerysää ja 2 paunettia apuna käyttäen. Toimintaa

toteutettiin koko Kyyjärven alueella, kalastajien parhaaksi katsomilla paikoilla. Vuoden 2002 kokonaissaalis Kyyjärvestä oli 21 350 kg, joka koostui pääasiassa lahnoista, ahvenista ja särjistä. Kalastusta kokeiltiin pienimuotoisesti myös Hokkalan Lamminjärvessä, mutta pienien kalansaaliiden vuoksi työn merkitys koettiin vähäiseksi ja kokeilu lopetettiin. Pyydetyt kalat luovutettiin rantautumispaikalla kettutarhalle ketunrehuksi. Töihin kuului myös kalastustarvikkeiden huoltamista ja kalanpoikasten istuttamista.

Hankkeen nimi: Rapeikon luontopolku

Paikkakunta: Pihtipudas

Ajankohta: Heinäkuu-syyskuu 2002

Hankekuvaus: Rapeikon luontopolku käytiin läpi ja tarkistettiin, että polku on siistissä kunnossa ja kyltit paikallaan, sekä ruokintahäkkien edustaa raivattiin ja keto niitettiin.

Hankkeen nimi: Vesikasvien niitto, Lomakylä, Selänpäänjokisuu ja Rautapuronlahti

Paikkakunta: Pylkönmäki

Ajankohta: Elokuu 2002

Hankekuvaus: Järvistä päätettiin poistaa vesikasvillisuutta veden virtaamisen parantamiseksi ja rehevöitymisen hidastamiseksi. Uimarantana käytettävä Lomakylän ranta niitettiin viikatteella saappaanvarsi-mittaan, syvemmällä siirryttiin käyttämään veneen perässä vedettävää auramaista niittolaitetta. Selänpäänjokisuun niitossa avattiin joen virtaamalle reittiä niittämällä tiheää järvikortekasvustoa. Selänpään jokisuuhun liittyvässä Rautapuronlahdessa niitettiin venesataman syvemmältä osalta järvikortetta. Kaikissa kohteissa niitetty kasvillisuus läjitettiin rannalle tulvarajan yläpuolelle. Alueilla tehtiin kasvillisuuskarttoitus ennen niittoja.

Hankkeen nimi: Tuulensuun taidesäätien savusaunan pärekaton uusiminen

Paikkakunta: Viitasaari

Ajankohta: Kesäkuu-heinäkuu 2003

Hankekuvaus: Savusaunan pärekate purettiin, uusittiin muutamasta kohdin ruoteita, tehtiin nelinkertainen pärekate, asennettiin uudet tuuli- ja harjalaudat sekä kunnostettiin porrasaskelmia. Lomamökin ikkunanpokat puhdistettiin ja lakattiin.

Hankkeen nimi: Pihtiputaan kunnan raivaus- ja maisemointityöt

Paikkakunta: Pihtipudas

Ajankohta: Toukokuu-lokakuu 2003

Hankekuvaus: Jämssin alueella raivattiin tien varsilta tiheää kasvustoa, jotta saatiin maisemanäkymää kohennettua sekä jäävälle puustolle elintilaa. Putaanportin alue raivattiin puhdistamolta Simon autolle saakka ja kerättiin jätteet pois vietäviksi. Avustettiin Pohjoisniemen hiekkamontun maisemointityössä. Elämjärven uimarannalta harvennettiin koivikkoa järvimaiseman esilletuomiseksi. Kärväskylän uimaranta sekä lintutornin alue kirkonkylän läheisyydessä siistittiin ja raivattiin. Rapeikon luontopolulla avattiin näkymiä eläinten ruokintalaitteiden kohdalla ja nostettiin maahan luhistunut lato kohdalleen. Lisäksi oltiin mukana Makkaraniityn perinnemaiseman kunnostus- ja hoitotöissä.

Hankkeen nimi: Kotiseutumuseon punamultamaalaus ja venekatoksen kunnostus

Paikkakunta: Kyyjärvi

Ajankohta: Kesäkuu-elokuu 2003

Hankekuvaus: Kyyjärven kotiseutumuseo sijaitsee Kyyjärven keskustassa. Museorakennus on pappilan vanha hirsinen aittarakennus. Museossa on noin 400 paikallishistoriaan liittyvää esinettä. Museorakennuksen ulkopinnat puhdistettiin ja maalattiin. Maalauksessa käytettiin punamultamaalia sekä valkoista ja keltaista öljymaalia. Museon vieressä olevan hirsisen venekatoksen kehikko oikaistiin ja lisättiin kaksi uutta tukihirttä sekä uusittiin kattomateriaalit. Katos maalattiin punamultamaalilla. Kunnostustöissä huomioitiin museoviraston korjauskortiston ohjeistus.

Hankkeen nimi: Kunnanvaraston maalaus

Paikkakunta: Kinnula

Ajankohta: Heinäkuu-syyskuu 2004

Hankekuvaus: Isokokoisen varastorakennuksen ulkopuoli maalattiin ja asennettiin lumiasteet.

Hankkeen nimi: Levähdysalueiden ja bussipysäkkien siivous

Paikkakunta: Kivijärvi

Ajankohta: Toukokuu 2004

Hankekuvaus: Sinisen tien varrelta, sekä Kinnulan-, Perhon- ja Kivijärventien varsilta siivottiin levähdysalueet ja bussipysäkit. Jätteet kuljetettiin Millespakan jätteenkäsittelyasemalle Alajärvelle.

Hankkeen nimi: Hännilänsalmen juoksuhautojen entisöinti

Paikkakunta: Viitasaari

Ajankohta: Toukokuu 2004

Hankekuvaus: Vallit olivat kohtuullisen hyvin säilyneet ja niiden linjaukset hyvin nähtävissä. Kunnostus aloitettiin kaatamalla maanomistajan luvalla 31 suurta puuta alueelta. Vallit puhdistettiin ja pienempiä puita raivattiin. Vallien leirintäalueen puoleiseen päähän pystytettiin infotaulu, jossa on piirros vallituksista. Työt toteutettiin Keski-Suomen museon arkeologi Miikka Kumpulaisen ohjeiden mukaan.

Hankkeen nimi: Kouvanlammen laiturin rakentaminen ja varaston maalaus

Paikkakunta: Kivijärvi

Ajankohta: Kesäkuu-heinäkuu 2004

Hankekuvaus: Kouvanlammen luonnonravintolammikon purku-uomiin rakennettiin laiturerakenteen kalanpoikasten talteenoton helpottamiseksi. Laiturille rakennettiin portaat ja kolmimetrisen luiska. Itse laituri asennettiin tolppien varaan. Kannattimien ja kellukkeiden avulla laiturin korkeutta voidaan säätää veden pinnan korkeuden mukaan.

YTY 2005 Saarijärven seutu ja YTY 2005 Viitasaaren seutu

Hankkeen nimi: Kaupungin uimalan pukukopin kunnostus ja uimarannan maisemanhoito

Paikkakunta: Viitasaari

Ajankohta: Toukokuu-kesäkuu 2005

Hankekuvaus: Uimalan pukukopin lahonnut lattia kunnostettiin, koppi oikaistiin ja maalattiin punaiseksi. Rantaa varjostavia puita poistettiin ja rannalle ajettiin lisää hiekkaa.

Hankkeen nimi: Pihtiputaan Vanhustenkotiyhdistys ry:n jätekatoksen rakentaminen

Paikkakunta: Pihtipudas

Ajankohta: Elokuu 2005

Hankekuvaus: Vanhustenkotiyhdistyksen jäteasiat olivat olleet ”pitkin pihoja”. Tästä syystä haluttiin rakentaa asiallinen jätekatos. Elementit tehtiin valmiiksi kunnan hallissa. Jätekatoksen paikalle valettiin betonilaatta, johon valun yhteydessä kiinnitettiin pilarikengät. Valmiit elementit vietiin traktorilla ja koottiin paikan päällä. Katokseen tehtiin harjakatto ja katemateriaaliksi tuli pelti.

Hankkeen nimi: Ilosjoen koulun aluekeräyspiste

Paikkakunta: Pihtipudas

Ajankohta: Kesäkuu 2005

Hankekuvaus: Keräyspisteen seinäelementit (laudasta) tehtiin kunnan hallissa, josta ne siirrettiin traktorilla Ilosjoen koululle. Paikalle valettiin betonilaatta, johon valun yhteydessä kiinnitettiin pilarikengät. Rakennukseen tehtiin peltinen harjakatto. Aluekeräyspisteen yhteyteen tehtiin myös aidattu, betonialustainen paikka polttokelpoisen jätteen pikakontille.

Hankkeen nimi: Urheilukentän katsomon kunnostus

Paikkakunta: Karstula

Ajankohta: Elokuu-lokakuu 2005

Hankekuvaus: Puolet painuneesta ja lahonneesta katsomosta purettiin ja siitä saaduilla ehjillä tarvikkeilla korjattiin toista puolikasta. Katsomo nostettiin mahdollisimman suoraan ja korjattiin turvallisiksi. Pesäpallokentältä siirrettiin metallisten katsomot urheilukentälle.

Hankkeen nimi: Leirintäalueen kahden saunan ulkopuolen kunnostus

Paikkakunta: Karstula

Ajankohta: Heinäkuu 2005

Hankekuvaus: Karstulan entisellä leirintäalueella sijaitsevat, kuntalaisten käytössä olevat saunat olivat päässeet huonoon kuntoon. Pyöröhirrestä paikan päällä veistetyt saunat olivat painuneet ja alimmaisista hirsistä oli lahonnut. Maalipinta oli myös huono. Saunat tunkattiin suoraan varoen katkomasta piippuja ja huonokuntoiset hirret uusittiin. Ovien ja ikkunoiden päälle tehtiin painumavaraa, muutamaan ikkunaan tehtiin pokat ja suojaluukut ja terassit ja raput uusittiin. Lopuksi rakennukset maalattiin.

Hankkeen nimi: Päiväkodin ja liikuntapuiston aita

Paikkakunta: Kivijärvi

Ajankohta: Toukokuu-heinäkuu 2005

Hankekuvaus: Päiväkodin ympärille tehtiin 1,1 metriä korkea aita, jonka pituus on 239 metriä. Liikuntapuistoon rajoittuva aita kasattiin hallissa ja asennettiin paikoilleen. Aitapolppina käytettiin lämpökäsiteltyä puuta.

LIITE 4. EAKR-hankkeiden RIAM-pisteet, rahoitusosuudet, paikkakunta ja hanketyyppi.

Nro	Hankkeen nimi	A1	A2	B1	B2	B3	YVA	A1	A2	A1	A2	B1	B2	B3	SVA	rahEAKR€	rahyht€	paikkakunta	tyyppi	
1	Viemäritöiden progressiivien käsittely	3	2	3	2	3	48	2	1	3	2	1	3	2	3	14	157000	2481000	Laukaa	1
2	Äänejärvi-projekti	1	1	2	3	2	7	2	1	2	3	1	2	3	3	16	240000	770000	Äänekoski	5
3	Saastuneiden maa-ainesten käsittely	3	2	3	3	3	54	3	1	3	3	1	3	3	3	27	300000	1000000	Jyväskylä	2
4	Äänekosken keskustan kehittäminen	1	1	3	3	3	9	2	2	3	3	2	3	3	3	36	200000	1060000	Äänekoski	4
5	Potmo-Vuosjärven rantayleiskaava	3	0	.	.	.	0	3	1	2	2	1	2	2	3	21	40000	220000	Kannonkoski	4
6	Kivijärven venesataman laajennus	2	-1	3	3	3	-18	3	1	3	3	1	3	3	3	27	300000	550000	Kivijärvi	3
7	Rantahuoltamon satama	2	-1	3	3	3	-18	3	1	3	3	1	3	3	3	27	300000	1077000	Viitasaari	3
8	Havulankangas-Ruuhimäki runkovesijohto ja viemäri	2	2	3	3	3	36	2	2	3	3	2	3	3	3	36	900000	1800000	Toivakka	1
9	Huopanan kosken kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kunnostustyöt	1	1	2	2	3	7	2	1	2	2	1	2	2	3	14	150000	300000	Huopanankoski	3
10	Vehniän vesihuollon rakentaminen	2	2	3	3	3	36	2	3	3	3	3	3	3	3	54	1060000	5300000	Laukaa	1
11	Pyhäjärven lintuveden kunnostus	1	2	2	2	3	14	2	1	2	2	1	2	2	3	14	300000	650000	Konnevesi	5
12	Uuraisten rantayleiskaava	2	0	.	.	.	0	2	1	2	2	1	2	2	3	14	70000	220000	Uurainen	4
13	Lahdenperä-Kuusjärvi yhdysvesijohto	2	-1	3	2	2	-14	2	1	3	3	1	3	3	3	8	300000	800000	Kivijärvi/Perho	1
14	Keski-Suomen alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämisselvytys	3	0	.	.	.	0	3	1	2	2	1	2	2	3	21	105000	517000	Keski-Suomi	4
15	Mörkökorven kaatopaikan jälkihoito	2	3	3	3	3	54	2	1	3	3	1	3	3	3	18	570000	1900000	Laukaa	2
16	Muurasjärven jätevedenpuhdistamon rakentaminen	2	2	3	3	3	36	2	1	3	3	1	3	3	3	18	19981	57184	Pihlpuudas	1
17	Viitasaaren seudun vesihuollon kehittäminen	2	0	.	.	.	0	2	1	2	2	1	2	2	3	14	10596	25228	Viitasaaren seutu	4
18	Karavaani Iso Miehen viemärinti	1	1	3	3	3	9	1	1	3	3	1	3	2	8	8	1701	3825	Karstula	1
19	Jätevedenpuhdistamo, Bluetex Service Oy	1	1	3	3	3	9	2	1	3	3	1	3	3	3	18	7714	17532	Viitasaari	1
20	PALVA-hanke, Haapasuo-Syysniemen suojelualueen kehittäminen	2	1	3	2	2	14	3	3	3	3	3	3	2	3	72	48438	201826	Leivonmäki	5
21	Keuruun vanha pappila	1	2	2	2	3	14	2	2	2	2	2	2	2	3	28	29580	420000	Keuruu	3
22	Hiekkatekonurmen rakentaminen	2	1	3	3	3	18	2	2	3	3	2	3	3	3	36	17675	101000	Kinnula	3
23	Saarijärven seudun vesihuollon kehittäminen	2	0	.	.	.	0	2	1	2	2	1	2	2	3	14	11494	28592	Saarijärven seutu	4
24	Metsä-Kivelän jätteenkäsittelylaitos	3	2	3	3	3	54	3	1	3	3	1	3	2	24	133477	1271212	Jämsän seutu	2	
25	Selänpääntien suiston ruoppaus/Venerannan kunnostus	1	1	2	2	2	6	2	1	2	2	1	2	2	3	14	15456	46000	Pyökkönmäki	5
26	SER-2003 Kierrätys ja uusiokäyttö	2	1	2	2	3	14	2	1	2	2	1	2	2	3	14	8112	40560	Jämsä	2
27	Kierrätyspaperin ja -pahvin käsittely- ja kuormauskoneen hankinta Ympäristöaskeleet -ympäristötietoisuuden ja -osaamisen edistäminen	2	1	3	2	2	14	2	1	3	2	1	3	2	3	16	1848	11000	Karstula	2
28	Vällyhoilosta vaarun	2	0	.	.	.	0	2	1	2	2	1	2	2	3	14	18655	79500	Jyväskylä	4
29	Vällyhoilosta vaarun	2	0	.	.	.	0	2	1	2	2	1	2	2	3	14	27751	84094	Leivonmäki	4
30	Hännilä-Konttimäki-Mahlun vesihoidot	2	2	3	3	3	36	2	1	3	3	1	3	3	3	18	116475	660000	Saarijärvi	1